

The Thai Bar
Under The Royal Patronage

กฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๘-๓๖๖/๔ ครั้งที่ ๕ - ๖

ดร.ศุภกิจ แย้มประชา

ความผิดอันเกิดจากความประมาท

มาตรา ๒๙๑ “ผู้ใดกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท”

องค์ประกอบความผิด

๑. ผู้ใด
๒. กระทำด้วยประการใด
๓. เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย
๔. โดยประมาท (องค์ประกอบภายใน, ไม่มีเจตนา)

ความผิดอันเกิดจากความประมาท

มาตรา ๕๙ วรรคสี่ บัญญัติว่า กระทำโดยประมาท ได้แก่กระทำความผิดมิใช่โดยเจตนา แต่กระทำโดยปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่สรุปได้ว่า ประมาทก็คือ การกระทำที่ไม่ใช้ความระมัดระวัง ทั้ง ๆ ที่สามารถจะใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้

คำว่า “กระทำ” ในที่นี้หมายถึง การเคลื่อนไหวและการงดเว้นตามมาตรา ๕๙ วรรคสุดท้าย ดังนั้น การงดเว้นโดยประมาทจึงมีได้

ความผิดอันเกิดจากความประมาท

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๙๐๙/๒๕๑๖

จำเลยขับรถบรรทุกทุกเสาไฟฟ้าโดยใช้ล้อพ่วง เมื่อล้อรถพ่วงหลุดทำให้เสาตกลงมาขวางถนน จนกระทั่งค้ำแล้วจำเลยก็ไม่ได้จัดให้มีโคมไฟหรือสัญญาณอื่นเพื่อให้ผู้ใช้ถนนเห็นเสาดังกล่าว เป็นเหตุให้รถแล่นมาชนเสา มีคนตายและบาดเจ็บ ถือได้ว่าจำเลยกระทำโดยประมาทและผลเสียหายนั้นเกิดจากการที่จำเลยงดเว้นการที่จกต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้นได้ แต่หากระทำไม่ จำเลยจึงมีความผิด

ความผิดอันเกิดจากความประมาท

“ภาวะ” หมายถึง เหตุการณ์หรือสิ่งที่กำลังกระทำหรือกำลังเกิดขึ้น เช่น กำลังเติมน้ำมันก็คือ ภาวะที่เติมน้ำมันหรือกำลังทำความสะอาดอาคารปีน การทำความสะอาดอาคารปีนคือภาวะ ผ่าตัดผู้ป่วยอยู่กลางป่า การผ่าตัดก็เป็นภาวะ เมื่อมีความตายเกิดขึ้น จะเป็นประมาทหรือไม่ก็ต้องเอาวิสัยและพฤติการณ์มาจับ

“วิสัย” หมายถึง สภาพภายในของผู้กระทำ ต้องแยกการพิจารณาออกไปอีกว่าถ้าผู้กระทำเป็นบุคคลธรรมดา ตามวิสัยย่อมให้ความระมัดระวังได้ระดับหนึ่ง แต่ถ้าเป็นผู้ประกอบวิชาชีพก็ย่อมใช้ความระมัดระวังได้อีกระดับหนึ่ง เช่น ผู้ประกอบวิชาชีพเป็นทนายความ ตามวิสัยจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในกฎหมายและมีความรอบคอบในการดำเนินคดีอย่างเพียงพอ

การลืมนั่น...

ความผิดอันเกิดจากความประมาท

การลืมนับบัญชีระบุพยานไม่ใช่วิสัยของทนายความ ในทางตรงกันข้าม ถ้าตัวความซึ่งไม่ได้ จบกกฎหมายหรือจบกกฎหมายแต่ไม่เคยประกอบวิชาชีพเป็นทนายความ ก็อาจจะมีการหลงลืมใน กระบวนพิจารณาอย่างหนึ่งอย่างใดได้ เป็นต้น

“**พฤติการณ์**” หมายถึง เหตุการณ์ภายนอกตัวผู้กระทำที่จะต้องนำมาพิจารณาประกอบ กับภาวะ เช่น ขณะนั้นฝนกำลังตกหนัก เส้นทางที่ขับไปนั้นเป็นทางโค้ง เหล่านี้เป็นสภาพ ภายนอก การผ่าตัดเป็นภาวะ สถานที่ผ่าตัดคือโรงพยาบาลเป็นพฤติการณ์ หรือผ่าตัดกลางป่า ป่า ย่อมเป็นพฤติการณ์ ซึ่งตามวิสัยแพทย์ที่ทำการผ่าตัดในโรงพยาบาล ย่อมจะใช้ความระมัดระวังได้ ดีกว่าแพทย์ที่ผ่าตัดคนไข้กลางป่า เพราะพฤติการณ์แตกต่างกัน

ความผิดอันเกิดจากความประมาท

หลักในการวินิจฉัยว่าประมาทหรือไม่นั้นจะต้องสมมติบุคคลหนึ่งขึ้นมาเปรียบเทียบกับบุคคลที่สมมติขึ้นมา มีทุกอย่างเหมือนตัวผู้กระทำ คือ เป็นบุคคลที่อยู่ในภาวะเช่นเดียวกันมีพฤติการณ์อย่างเดียวกันอยู่ในวิสัยเช่นเดียวกัน เช่น ขับรถไปในขณะที่ฝนตก ทางโค้งเหมือนกันแล้วเอาคนสมมติไปลองเปรียบเทียบกับดูว่าถ้าคนสมมุติอยู่ในภาวะเช่นนั้นมีวิสัยเช่นเดียวกับผู้กระทำและในพฤติการณ์อย่างเดียวกัน สามารถใช้ความระมัดระวังได้หรือไม่ ถ้าหากใช้ความระมัดระวังได้แต่ผู้กระทำกลับไม่ใช้ความระมัดระวัง การกระทำนั้นย่อมเป็นประมาท หรือ เช่น แพทย์ผ่าตัดคนไข้อยู่ในโรงพยาบาล แต่ไม่ทำความสะอาดเครื่องมือผ่าตัดปรากฏว่า คนไข้ติดเชื้อจากเครื่องมือ เช่นนี้ ก็ต้องสมมติแพทย์คนหนึ่งขึ้น แล้วพิจารณาต่อไปว่า ตามวิสัยผู้ประกอบการวิชาชีฟแพทย์ ในภาวะและพฤติการณ์ที่ผ่าตัดคนไข้ในโรงพยาบาล จะต้องทำความสะอาดเครื่องมือก่อนทำการผ่าตัด แต่ผู้กระทำกลับไม่ทำย่อมเป็นการกระทำโดยประมาท ถ้ามีความตายเกิดขึ้นก็ต้องรับผิดฐานประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย

ความผิดอันเกิดจากความประมาท

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๘๓๑๑/๒๕๕๖

จำเลยเป็นแพทย์เฉพาะทางสูตินรีเวช ทำการตรวจรักษาโจทก์ร่วมโดยมีข้อบกพร่องต่อการประกอบวิชาชีพเวชกรรม ไม่ได้ตรวจรักษาโจทก์ร่วมด้วยการตรวจภายในอย่างละเอียด และใช้ความระมัดระวังอย่างรอบคอบเช่นเดียวกับแพทย์ที่โรงพยาบาล มิฉะนั้นจำเลยต้องทราบว่าโจทก์ร่วมตั้งครรภ์นอกมดลูกและจะไม่รักษาด้วยการขูดมดลูก ทั้งผลการตรวจเนื้อเยื่อไม่ปรากฏรกให้เห็น เชื่อว่าจำเลยทราบแล้วว่าโจทก์ร่วมไม่ได้ตั้งครรภ์มีลักษณะไข่ฝ่อแต่ตั้งครรภ์นอกมดลูก ซึ่งจำเลยวินิจฉัยโรคและทำการรักษาผิดวิธี ทั้งไม่ปรับแก้วิธีการรักษา

ให้ถูกต้อง ...

ความผิดอันเกิดจากความประมาท

ให้ถูกต้องหรือเตือนให้โจทก์ร่วมทราบ เป็นเหตุให้เมื่อโจทก์ร่วมถูกนำตัวส่งโรงพยาบาลจึงมีอาการหนักถึงขั้นโคม่า การที่โจทก์ร่วมได้รับอันตรายสาหัสเกิดจากการที่จำเลยไม่ใช้ความรู้ความสามารถในการประกอบวิชาชีพเวชกรรมอย่างดีที่สุดด้วยความระมัดระวังให้รอบคอบเพียงพอ จึงทำให้วินิจฉัยและรักษาโจทก์ร่วมผิดพลาด ซึ่งจำเลยคงตระหนักได้และยอมรับในความผิดพลาดของตนมาแต่แรกจึงไม่อุทธรณ์หรือโต้แย้งมติของแพทยสภา จำเลยจึงมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๐๐

ความผิดอันเกิดจากความประมาท

ผลต้องมีความสัมพันธ์กับการกระทำโดยประมาท

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๑๑/๒๕๐๓

เมื่อจำเลยขับขี่รถจักรยานยนต์เข้าชนรถสามล้อโดยประมาทแล้ว ผู้โดยสารซึ่งนั่งมาในรถสามล้อกระเด็นตกลงไปอยู่ที่ทางรกรางพอดีกับที่รกรางแล่นมาถึงแล้วทับครูดไปในระยะ ๑ วา รกรางจึงสามารถหยุดนิ่งได้ ทำให้ผู้ตายได้รับบาดเจ็บและถึงตายเพราะพิษบาดแผลนั้น โดยรกรางมิได้แล่นมาเร็วผิดธรรมดา กรณีเช่นนี้ถือว่าความตายของผู้ตายเป็นผลโดยตรงจากความประมาทของจำเลย จำเลยมีความผิดฐานฆ่าคนตายโดยประมาท

ความผิดอันเกิดจากความประมาท

จะเห็นได้ว่าเรื่องนี้ความตายไม่ได้เกิดจากกรณของจำเลย ความตายเกิดจากกรณราง เพราะฉะนั้นกรณรางเป็นเหตุที่เข้ามาแทรกซ้อนก่อให้เกิดผลของความตายต้องนำทฤษฎีเหตุที่เหมาะสมมาปรับ ซึ่งการที่คนตกจากรถที่จำเลยขับมาชนโดยประมาทแล้วมีรถอีกคันหนึ่งวิ่งมาชนจนถึงแก่ความตายเป็นเหตุอันควรคาดหมายได้ จำเลยจึงต้องรับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้นเพราะมีความสัมพันธ์กับการกระทำศาลฎีกาใช้ถ้อยคำว่า “เป็นผลโดยตรง”

ความผิดอันเกิดจากความประมาท

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๖๘/๒๕๐๒

เมื่อจำเลยรู้อยู่ว่าผู้ตายกำลังโหนตัวอยู่ข้างนอกรถด้านขวาและกำลังมีรถสวนมาด้วยความเร็ว จำเลยมิได้ชะลอลดความเร็วหรือหยุดรถ เพียงแต่หักหลบในระยะกระชั้นชิด ผู้ตายจึงถูกรถที่สวนมาเฉี่ยวถึงแก่ความตาย เป็นการกระทำโดยปราศจากความระมัดระวัง ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ ซึ่งจำเลยอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่

ความผิดอันเกิดจากความประมาท

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๙๘/๒๕๓๘

รถยนต์คันที่ ส. ขับ มีผู้ตายทั้งสองโดยสารมาด้วย ส. ขับรถชนท้ายรถบรรทุกอย่างแรง แล้วจึงถูกรถจำเลยชนท้ายไม่รุนแรงนัก ก. และ ท. ที่โดยสารมากับจำเลยในที่นั่งตอนหน้าได้รับบาดเจ็บเพียงเล็กน้อย การที่ผู้ตายทั้งสองซึ่งนั่งอยู่หน้ารถ ส. อยู่ห่างไกลจากจุดชนมากกว่า ก. และ ท. กลับถึงแก่ความตาย เช่นนี้ย่อมแสดงว่าความตายของผู้ตายทั้งสองมิใช่เป็นผลโดยตรงจากการกระทำโดยประมาทของจำเลย แต่เป็นผลโดยตรงจากการที่ ส. ขับรถชนท้ายรถบรรทุก จำเลยจึงไม่ผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๙๑ แต่ผิดตามมาตรา ๓๙๐

ข้อสังเกตเกี่ยวกับการกระทำความผิดโดยประมาท

๑. การกระทำโดยประมาทโดยทั่วๆ ไปแล้วเป็นความผิดที่ต้องการผลโดยเฉพาะกรณี ตามมาตรา ๒๙๑ และมาตรา ๓๐๐ คือ ตราบใดไม่มีผลเกิดขึ้นก็ไม่มีความผิด แต่ความผิดโดยประมาทบางความผิด เช่น กรณีตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๒๕ คือ ประมาททำให้เกิดเพลิงไหม้ที่น่าจะเป็นอันตรายถึงแก่ชีวิตของบุคคลอื่น กรณีเช่นนี้แม้ไม่มีผลก็เป็นความผิด หรือกระทำตามมาตรา ๒๒๖ ถึง ๒๓๗ แม้ไม่มีผลเพียงแต่มีพฤติการณ์ประกอบการกระทำ เห็นได้ว่าใกล้จะเป็นอันตรายแก่ชีวิตของบุคคลอื่นก็เป็นความผิดแล้ว

ข้อสังเกตเกี่ยวกับการกระทำความผิดโดยประมาท

๒. ความผิดฐานประมาทเป็นเรื่องที่ไม่มีเจตนาจึงไม่มีความผิดฐานเป็นตุ้การ ผู้ใช้หรือสนับสนุน (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๓๗/๒๕๓๔)

ต้องเข้าใจว่า การประมาทร่วมกันมีได้ เช่น รถสองคันแล่นมาชนกัน การชนกันอาจจะเกิดจากความประมาทของรถทั้งสองคันก็ได้ แต่ร่วมกันทำประมาทมีไม่ได้

ข้อสังเกตเกี่ยวกับการกระทำความผิดโดยประมาท

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๒๖/๒๕๑๐

ถ้าจำเลยที่ ๑ ไม่ขับรถเร็วเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด รถก็จะไม่ชนกัน ส่วนจำเลยที่ ๒ ถ้ารอให้รถของจำเลยที่ ๑ ซึ่งขับมาทางตรงผ่านไปก่อน รถก็จะไม่ชนกัน การที่ชนกันจึงเป็นผลโดยตรงจากความประมาทของจำเลยทั้งสองที่ไม่ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของกฎหมาย จึงผิดด้วยกันทั้งคู่

ข้อสังเกตเกี่ยวกับการกระทำความผิดโดยประมาท

๓. บางกรณีการกระทำฝ่าฝืนกฎหมายที่กำหนดไว้ เช่น ผิดพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ แต่จำเลยได้ใช้ความระมัดระวังเพียงพอแล้ว ย่อมไม่เป็นประมาท ต้องไม่นำไปสืบสนกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๒ ซึ่งบัญญัติว่า ถ้าความเสียหายเกิดแต่การฝ่าฝืนบทบังคับแห่งกฎหมายใดอันมีที่ประสงค์เพื่อจะปกป้องบุคคลอื่น ผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนเช่นนั้นท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นเป็นผู้ผิด บทบัญญัติมาตรา ๔๒๒ เป็นการวินิจฉัยความรับผิดชอบในทางแพ่ง และเป็นข้อสันนิษฐานในเบื้องต้น แต่การวินิจฉัย เรื่องประมาทในคดีอาญานั้นต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ มาตรา ๕๙ วรรคสี่ และหน้าที่พิสูจน์ความผิดนั้นเป็นหน้าที่ของโจทก์ (ดูฎีกา ๑๑๗๑/๒๕๑๔ ประกอบ)

การกระทำความผิดโดยประมาท

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๗๒๗/๒๕๐๓

รถยนต์จำเลยแล่นทวนน้ำฝั่งขวาของคลองถูกต้องตามกฎหมาย รถยนต์อีกลำหนึ่งแล่นตามน้ำสวนมาในเส้นทางเดินเรือของจำเลยบรรทุกคนโดยสารเกินอัตรา แล้วชนกันในเวลาค่ำในเส้นทางเดินเรือของจำเลยโดยเรือของจำเลยไม่สามารถหลบหลีกได้ หัวเรือจำเลยชนถูกผู้โดยสารในเรือลำที่แล่นมาผิดทางถึงแก่ความตาย แม้เรือจำเลยไม่ได้จุดโคมไฟ จำเลยก็ไม่ผิดฐานทำให้คนตายโดยประมาท

การกระทำความผิดโดยประมาท

๔. เมื่อมีการกระทำโดยประมาทเกิดขึ้น หากความประมาทนั้นเกิดจากบุคคลมากกว่า ๑ คน ขึ้นไป ความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลนั้นต้องแยกต่างหากจากกันแต่ละคนคงรับผิดชอบเฉพาะผลอันเกิดจากการกระทำของตน ดังคำพิพากษาฎีกาที่ ๕๙๘/๒๕๓๘

๕. ถ้าประมาทไม่ถึงบาดเจ็บไม่เป็นความผิด (ดูมาตรา ๓๙๐)

การกระทำความผิดโดยประมาท

มาตรา ๓๐๐ ผู้ใดกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ตามมาตรา ๓๐๐ มีองค์ประกอบเหมือนมาตรา ๒๙๑ ทุกประการ คงมีข้อแตกต่างกันเพียงประการเดียวก็คือ ผลของตามมาตรา ๓๐๐ มีเพียงทำให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส ดังนั้น คำอธิบายในมาตรา ๒๙๑ ย่อมนำมาใช้ในมาตรา ๓๐๐ ได้ โดยต้องนำอันตรายสาหัสตามมาตรา ๒๙๗ มาใช้พิจารณาประกอบด้วย

การกระทำความผิดโดยประมาท

การกระทำโดยประมาทและทำให้บุคคลได้รับอันตรายจบลลงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๐ คือการกระทำโดยประมาทถ้าเป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ (บาดเจ็บ) ยังคงเป็นความผิดอยู่แต่เป็นความผิดลหุโทษ ดังนั้น ถ้าความประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นไม่ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจย่อมไม่มีความผิด เพราะไม่มีกฎหมายบัญญัติเอาไว้ (มาตรา ๒) ต่างกับในกรณี กระทำโดยเจตนาแม้จะไม่เกิดผลถึงบาดเจ็บคือเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจก็ยังคงเป็นความผิดอยู่ ดังจะเห็นได้จากมาตรา ๓๔๑

การกระทำความผิดโดยประมาท

เมื่อการกระทำนั้นฟังไม่ได้ว่ามีเจตนาเล็งเห็นผล จึงต้องวินิจฉัยต่อไปว่าเป็นการกระทำโดยประมาทหรือไม่

การวินิจฉัยว่าเล็งเห็นผลนั้น ต้องพิจารณาอย่างแคบมิใช่ตีความเป็นผลร้ายกับจำเลยจนในที่สุดความผิดฐานกระทำโดยประมาทเกือบไม่มีที่ใช้ แต่แน่นอนที่สุดการกระทำโดยไม่ใส่ใจใยดีว่าอะไรจะเกิดขึ้นแม้ไม่ประสงค์ต่อความตายของบุคคล เช่น การยิงปืนเข้าไปในกลุ่มคนเช่นนี้ย่อมเป็นการกระทำโดยเล็งเห็นผลอย่างแน่นอน

การกระทำความผิดโดยประมาท

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๘๖/๒๕๒๑

ยิงยางรถยนต์พลาด กระสุนถูกรถยนต์ทะลุไปถูกคนในรถได้รับอันตรายสาหัส เป็นความผิดฐานทำให้เกิดอันตรายสาหัสโดยประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๐

ขอให้สังเกตว่า จุดเริ่มต้นเป็นเจตนาทำให้เสียทรัพย์แล้วกระสุนปืนไปพลาดถูกบุคคลเข้าเรื่องนี้จะนำมาตรา ๖๐ มาปรับไม่ได้เพราะเป็นเจตนาที่จะกระทำต่อวัตถุที่ถูกกระทำคนละประเภท กล่าวคือเจตนาประสงค์ต่อผลคือทรัพย์ แต่ผลของการกระทำพลาดไปถูกบุคคล แต่อย่างไรก็ดีสามารถนำเอาเรื่องประมาทเข้ามาปรับได้ เมื่อศาลฎีกาเห็นว่ากรณีนี้เป็นประมาทและมี

คนได้รับ...

การกระทำความผิดโดยประมาท

คนได้รับอันตรายสาหัสจึงเป็นกรณีตามมาตรา ๓๐๐ แต่ถ้าการยิงนั้นถึงขนาดเล็งเห็นผลว่ากระสุนปืนจะต้องถูกคน ก็จะเป็นความผิดฐานฆ่าตามมาตรา ๒๘๘ เช่น ฎีกาที่ ๒๙๙๑/๒๕๓๖

การหยอกล้อไม่มีเจตนาทำร้าย แต่ถ้าทำโดยปราศจากความระมัดระวังเป็นประมาท (ฎีกาที่ ๑๘๑๔/๒๕๒๒ หรือดูแลสัตว์ดุร้ายไม่ดีปล่อยให้ไปทำร้ายผู้อื่นเป็นประมาท ตามมาตรา ๓๐๐ ฎีกาที่ ๓๔๓๓/๒๕๒๗)

หมวด ๓ ความผิดฐานทำให้แท้งลูก

“แท้ง” เป็นเรื่องทำให้สิ่งที่ปฏิสนธิแล้วแต่ยังไม่มีสภาพเป็นบุคคลไม่ให้เกิด

“ฆ่า” เป็นเรื่องทำให้สิ่งที่เกิดแล้วดับ

มาตรา ๓๐๑ และ ๓๐๕ มีการแก้ไขเพิ่มเติมล่าสุดโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๘) พ.ศ. ๒๕๖๔ มีผลใช้บังคับ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

มาตรา ๓๐๑ “หญิงใดทำให้ตนเองแท้งลูก หรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูก ขณะมีอายุครรภ์เกินสิบสองสัปดาห์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หกเดือน หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ความผิดฐานทำให้แท้ง

องค์ประกอบมีดังนี้

๑. หญิงใดซึ่งตั้งครรภ์ขณะมีอายุครรภ์เกินสิบสองสัปดาห์
๒. ทำให้ตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนเองแท้งลูก
๓. เจตนา (องค์ประกอบภายใน)

ความผิดฐานทำให้แท้ง

สำหรับองค์ประกอบข้อแรกคือ หญิงใด ผู้ที่กระทำความผิดจะต้องเป็นหญิงที่ตั้งครรภ์เท่านั้น และมีความประสงค์จะลงโทษหญิงที่อายุครรภ์เกินกว่า ๑๒ สัปดาห์ ดังนั้น ผู้ที่ร่วมกับหญิงในการที่ทำให้หญิงแท้งลูกย่อมไม่มีความผิดฐานเป็นตัวการตามมาตรา ๓๐๑ แต่มีความผิดตามมาตรา ๓๐๒

กรณีที่ผิดฐานพยายามแต่หญิงได้รับอันตรายสาหัสอย่างอื่น หญิงไม่ต้องรับโทษตามมาตรา ๓๐๔ ส่วนผู้ร่วมกระทำกับหญิงต้องรับโทษตามมาตรา ๓๐๒ วรรคสอง เพราะมาตรา ๓๐๔ ยกเว้นโทษให้แต่เฉพาะพยายามตามมาตรา ๓๐๒ วรรคแรก เท่านั้น

ความผิดฐานทำให้แท้ง

องค์ประกอบข้อสอง เป็นองค์ประกอบในส่วนของการกระทำคือ ทำให้ตนเองแท้งลูก ไม่จำกัดวิธี อาจใช้กำลังทำร้ายตนเองหรือยอมให้ผู้อื่นทำ เช่น ทบ ถีบที่หน้าท้อง หรือใช้วิธีอื่น เช่น กินยาบางประเภทขัดได้กออกมา (คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๕๗/๒๔๘๖, ๕๖๖/๒๕๐๒)

ความผิดฐานทำให้แท้ง

แท้งลูก หมายถึง การทำให้เด็กที่ปฏิสนธิขึ้นในครรภ์ของหญิงถูกทำลายก่อนที่จะคลอด หรือคลอดออกมาแล้วไม่มีสภาพบุคคล ดังนั้นการแท้งลูกอาจจะแท้งตั้งแต่เด็กอยู่ในครรภ์มารดา หรือเด็กนั้นอาจจะคลอดออกมาแล้วแต่ยังไม่มีสภาพเป็นบุคคลก็ได้ แต่ถ้าเด็กคลอดออกมามีชีวิตเพียงชั่ววินาทีเดียวแล้วถึงแก่ความตาย เช่นนี้ไม่ใช่เป็นแท้งลูกสำเร็จ ผู้กระทำความผิดฐานพยายาม (คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๘๘/๒๕๑๐ ประกอบกับฎีกาที่ ๕๖๖/๒๕๐๒ และฎีกาที่ ๖๗๗/๒๕๑๐ (ที่ประชุมใหญ่))

ความผิดฐานทำให้แท้ง

- ถ้าหญิงนั้นไม่ได้ตั้งครรภ์จะมีความผิดฐานทำให้แท้งลูกได้หรือไม่
- องค์ประกอบที่สำคัญก็คือหญิงนั้นต้องตั้งครรภ์ ดังนั้นถ้าหญิงไม่ได้ตั้งครรภ์ แต่เข้าใจว่ามีครรภ์ จึงทำแท้ง ในกรณีนี้ไม่ใช่เป็นความผิดฐานพยายาม แต่ไม่มีความผิดเลยทีเดียวเพราะขาดองค์ประกอบภายนอก การกระทำตามมาตรา ๓๐๑ จะเป็นความผิดสำเร็จต่อเมื่อมีผลคือการแท้งลูกเกิดขึ้น ถ้าดูประกอบกับมาตรา ๓๐๔ ก็จะได้เห็นว่าความผิดฐานพยายามตามมาตรา ๓๐๑ นั้น ไม่ต้องรับโทษ ดังนั้นแม้หญิงพยายามทำแท้งจนกระทั่งตัวเองได้รับอันตรายสาหัส ใช้อื่นก็ยังคงไม่ต้องรับโทษ

ความผิดฐานทำให้แท้ง

- การกระทำให้ตนเองแท้งลูกนั้นรวมถึงการงดเว้นตามมาตรา ๕๙ วรรคสุดท้ายด้วยหรือไม่
- ถ้าการงดเว้นนั้นประสงค์จะให้ตนเองแท้งลูกหรือเล็งเห็นผลว่า จะทำให้เด็กนั้นไม่อาจรอดและคลอดออกมาเป็นทารก เมื่อมารดามีหน้าที่ยู่แล้วที่จะต้องปกป้องมิให้เกิดการแท้งลูก ดังนั้นถ้าหญิงงดเว้น โดยไม่ป้องกันผลย่อมเป็นความผิดตามมาตรา ๓๐๑ โดยการงดเว้นได้

องค์ประกอบข้อสุดท้ายคือ องค์ประกอบในส่วนของจิตใจ คือมีเจตนาฆรรณดา

ข้อสังเกต : ถ้าหญิงยอมให้แพทย์ทำแท้งและต้องด้วยกรณีตามมาตรา ๓๐๕ (๑) ถึง (๕) หญิงไม่มีความผิด (รวมทั้งแพทย์ด้วย ไม่มีความผิดตามมาตรา ๓๐๒)

ความผิดฐานทำให้แท้ง

มาตรา ๓๐๒ “ผู้ใดทำให้หญิงแท้งลูกโดยหญิงนั้นยินยอม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงรับอันตรายสาหัสอย่างอื่นด้วย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท”

ความผิดฐานทำให้แท้ง

มาตรา ๓๐๒ มื่อองค์ประกอบดังนี้

๑. ผู้ใด
๒. ทำให้หญิงแท้งลูกโดยหญิงนั้นยินยอม
๓. เจตนา (องค์ประกอบภายใน)

ความผิดฐานทำให้แท้ง

คำว่า ผู้ใด ตามมาตรา ๓๐๒ หมายถึงผู้อื่น มิใช่ตัวหญิงที่มีครรภ์ คงมีปัญหว่าในกรณีที่
ใช้กำลังทำร้ายโดยหญิงยินยอม ต่อมาหญิงแท้งลูกนอกจากจะเป็นความผิดตามมาตรา ๓๐๒ แล้ว
ยังมีความผิดตามมาตรา ๒๙๗ (๕) อีกด้วยหรือไม่

ความผิดตามมาตรา ๓๐๒ ต้องเป็นเรื่องที่หญิงยินยอม และผู้กระทำเริ่มต้นด้วยเจตนาที่
จะทำแท้งให้หญิง เมื่อมีการแท้งลูกเกิดขึ้นก็มีความผิดตามมาตรา ๓๐๒ วรรคแรก (ไม่ใช่วรรค
สอง) อย่างไรก็ตามการทำแท้งนั้นแลเห็นผลว่า หญิงจะต้องได้รับบาดเจ็บจากการเตะ การถีบ
หรือการเอานิ้วกรีดที่หน้าท้อง จึงเป็นการทำร้ายตามมาตรา ๒๙๕ เมื่อเกิดผลคือทำให้หญิงแท้ง
ลูกย่อมมีความผิดตามมาตรา ๒๙๗ (๕) อีกบทหนึ่งด้วย เป็นการกระทำความผิดเดียวผิดต่อ
กฎหมายต้องลงโทษตามมาตรา ๒๙๗ (๕) ซึ่งเป็นบทหนักที่สุดตามมาตรา ๙๐

ความผิดฐานทำให้แท้ง

การที่ผู้กระทำจะต้องรับโทษหนักขึ้นตามมาตรา ๓๐๒ วรรคสอง นั้นต้องเป็นเรื่องหญิงได้รับอันตรายสาหัสอย่างอื่น คือหมายความว่าต้องเป็นกรณีตามมาตรา ๒๙๗ (๑) ถึง (๘) ไม่รวม (๕) เพราะ (๕) เป็นองค์ประกอบความผิดตามมาตรา ๓๐๒ อยู่แล้ว ตัวอย่างเช่น หญิงยินยอมให้ชายทำแท้งโดยการทำร้ายร่างกาย จนหญิงแท้ง กรณีเช่นนี้เป็นความผิดตามมาตรา ๓๐๒ วรรคแรก และเป็นความผิดตามมาตรา ๒๙๗ (๕) หากการทำแท้งนั้นเป็นเหตุให้หญิงเสียความสามารถในการสืบพันธุ์ นอกจากเป็นความผิดตามมาตรา ๒๙๗ (๕) และมาตรา ๒๙๗ (๒) แล้ว ยังเป็นความผิดตามมาตรา ๓๐๒ วรรคสองอีกด้วย เพราะเป็นเหตุให้หญิงได้รับอันตรายสาหัสอย่างอื่น

ซึ่งในที่นี้...

ความผิดฐานทำให้แท้ง

ซึ่งในที่นี้ก็คือการเสียความสามารถในการสืบพันธุ์ อย่างไรก็ตามโทษตามมาตรา ๓๐๒ วรรคสอง โทษเบากว่ามาตรา ๒๙๗ กล่าวคือมาตรา ๒๙๗ มีโทษจำคุกตั้งแต่ ๖ เดือนถึง ๑๐ ปี ต้องลงโทษ บทหนักตามมาตรา ๒๙๗ แต่ถ้าเป็นกรณีหญิงไม่ยินยอม ผู้กระทำจะมีความผิดตามมาตรา ๒๙๗ (๒) และ (๕) และมีความผิดตามมาตรา ๓๐๓ วรรคสอง ซึ่งมีโทษจำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๑๐ ปี ในกรณีเช่นนี้ต้องลงโทษตามมาตรา ๓๐๓ วรรคสอง ซึ่งเป็นบทหนักกว่า (มาตรา ๒๙๗ โทษขั้นต่ำ กำหนดไว้ ๖ เดือน)

ความผิดฐานทำให้แท้ง

มาตรา ๓๐๓ “ผู้ใดทำให้หญิงแท้งลูกโดยหญิงนั้นไม่ยินยอม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน เจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงรับอันตรายสาหัสอย่างอื่นด้วย ผู้กระทำต้องระวางโทษ จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปี ถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท”

การกระทำความผิดตามมาตรา ๓๐๓ แตกต่างไปจากมาตรา ๓๐๒ เพียงแต่ว่ากรณีตาม มาตรา ๓๐๓ นั้น หญิงไม่ยินยอม เมื่อหญิงไม่ยินยอมกฎหมายจึงบัญญัติโทษหนักกว่ามาตรา ๓๐๒

ความผิดฐานทำให้แท้ง

ชายต้องการให้หญิงคนรักทำแท้งแต่หญิงไม่ยอม ชายจึงใช้กำลังทำร้าย เตะถีบหญิงเพื่อให้หญิงแท้งลูก ปรากฏว่าหญิงนั้นแท้งลูกและเสียความสามารถในการสืบพันธุ์ ชายจะมีความผิดฐานใด

คำตอบ การกระทำของชายดังกล่าวเป็นความผิดตามมาตรา ๓๐๓ และเมื่อหญิงนั้นเสียความสามารถในการสืบพันธุ์อันเนื่องมาจากการทำแท้งจึงต้องรับโทษตามมาตรา ๓๐๓ วรรคสอง อย่างไรก็ตามการที่ชายใช้กำลังทำร้ายหญิง เป็นที่เห็นได้ชัดว่าเป็นการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๙๕ เมื่อเป็นสาเหตุทำให้หญิงแท้งลูกและหญิงเสียความสามารถในการสืบพันธุ์จึงเป็นความผิดตามมาตรา ๒๙๗ (๒) และ (๕) อีกบทหนึ่งต้องลงโทษตาม ๓๐๓ วรรคสองซึ่งเป็นบทหนัก

ความผิดฐานทำให้แท้ง

แต่การที่จะเป็นความผิดตามมาตรา ๓๐๓ นี้ก็ไม่จำเป็นจะต้องไปเกี่ยวข้องกับมาตรา ๒๙๕ หรือ ๒๙๗ เสมอไป ยกตัวอย่าง เช่น หญิงไม่ยินยอมให้ชายทำแท้ง แต่ชายหลอกให้หญิงกินยาเพื่อขับลูกออกมา ในกรณีเช่นนี้เป็นกรณีตามมาตรา ๓๐๓ วรรคแรก และถ้าหญิงได้รับอันตรายสาหัสอย่างอื่นนอกเหนือไปจากการแท้งลูกก็เป็นความผิดตามมาตรา ๓๐๓ วรรคสอง โดยไม่มีเรื่องทำร้ายเข้ามาเกี่ยวข้องจึงไม่มีเหตุที่จะโยงไปยังมาตรา ๒๙๗

ความผิดฐานทำให้แท้ง

ถ้าการทำแท้งมีการทำร้ายและหญิงนั้นถึงแก่ความตายในเวลาต่อมาก็เป็นความผิดตาม มาตรา ๓๐๓ วรรคสุดท้าย คือมีโทษ ๕ ปี ถึง ๒๐ ปี และโทษปรับ และยังเป็นความผิดตาม มาตรา ๒๙๐ อีกบทหนึ่งด้วย แต่ต้องลงโทษตามมาตรา ๓๐๓ วรรคสุดท้าย ซึ่งเป็นโทษที่หนัก กว่า (มาตรา ๒๙๐ มีโทษจำคุกเบากว่าและไม่มีโทษปรับ)

ความผิดฐานทำให้แท้ง

มาตรา ๓๐๔ “ผู้ใดเพียงแต่พยายามกระทำความผิดตามมาตรา ๓๐๑ หรือมาตรา ๓๐๒ วรรคแรก ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ”

ในกรณีที่หญิงทำให้ตนเองแท้งลูกมีบทบัญญัติเพียงวรรคเดียว ดังนั้นแม้หญิงจะได้
อันตรายสาหัสอย่างอื่น หญิงนั้นก็ยังคงได้รับยกเว้นโทษอยู่ตามมาตรา ๓๐๔ ส่วนผู้อื่นอาจไม่ได้
รับการยกเว้นโทษ ถ้าหญิงได้รับอันตรายสาหัสอย่างอื่นหรือหญิงถึงแก่ความตาย

ความผิดฐานทำให้แท้ง

มาตรา ๓๐๕ “ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรา ๓๐๑ และหรือมาตรา ๓๐๒ นั้น เป็นการกระทำของนายแพทย์ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและตามหลักเกณฑ์ของแพทยสภาในกรณีดังต่อไปนี้ ผู้กระทำไม่มีความผิด และ

(๑) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากหากหญิงตั้งครรภ์ต่อไปจะเสี่ยงต่อการได้รับอันตรายต่อสุขภาพทางกายหรือจิตใจของหญิงนั้น หรือ

(๒) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากมีความเสี่ยงอย่างมากหรือมีเหตุผลทางการแพทย์ อันควรเชื่อได้ว่าหากทารกคลอดออกมาจะมีความผิดปกติถึงขนาดทุพพลภาพอย่างร้ายแรง

ความผิดฐานทำให้แท้ง

(๒)-(๓) หญิงมีครรภ์เนื่องจากการกระทำความผิดอาญา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗๖ มาตรา ๒๗๗ มาตรา ๒๘๒ มาตรา ๒๘๓ หรือมาตรา ๒๘๔ ยืนยันต่อผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมว่าตนมีครรภ์ เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ

(๔) หญิงซึ่งมีอายุครรภ์ไม่เกินสิบสองสัปดาห์ยืนยันที่จะยุติการตั้งครรภ์

(๕) หญิงซึ่งมีอายุครรภ์เกินสิบสองสัปดาห์แต่ไม่เกินยี่สิบสัปดาห์ยืนยันที่จะยุติการตั้งครรภ์ ภายหลังการตรวจและรับคำปรึกษาทางเลือกจากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและผู้ประกอบวิชาชีพอื่น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด โดยคำแนะนำของ แพทยสภาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

ผู้กระทำไม่มีความผิด”

ความผิดฐานทำให้แท้ง

มาตรา ๓๐๕ มีข้อสังเกตดังต่อไปนี้

๑. การกระทำตามมาตรา ๓๐๕ ต้องเป็นการกระทำของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ดั้งนั้นหญิงที่ทำให้ตนเองแท้งลูก จะไม่มีความผิดถ้าหญิงที่ตั้งครรภ์นั้นเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม แต่ถ้าหญิงไม่ได้ทำแท้งเองยอมให้ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมทำก็อยู่ในความหมายของมาตรา ๓๐๕ เช่นเดียวกัน แต่ทั้งนี้ต้องเข้าเงื่อนไขตามมาตรา ๓๐๕ ด้วย

๒. มาตรา ๓๐๕ คຸ້ມครองเฉพาะกรณีหญิงยินยอมเท่านั้น เพราะฉะนั้น ถ้าหญิงไม่ยินยอม ก็ไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๓๐๕

๓. การกระทำตามมาตรา ๓๐๕ แม้หญิงจะได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมก็ไม่ต้องรับผิดชอบ

ความผิดฐานทำให้แท้ง

๔. เหตุที่จะนำมาประกอบทำให้ผู้กระทำที่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมหรือหญิงที่ยินยอมไม่ต้องรับผิด ตามมาตรา ๓๐๕ (๑) ก็คือ การกระทำนั้นต้องกระทำไปเพื่อความจำเป็นเนื่องจากสุขภาพของหญิงนั้น ในเรื่องนี้เป็นปัญหาและยังไม่มีคำพิพากษาศาลฎีกาว่าเนื่องจากสุขภาพของหญิงนั้นจะต้องถึงขนาดไหน ถ้าเป็นอันตรายต่อสุขภาพหรือจิตใจอย่างร้ายแรงเช่นนี้ก็ไม่เป็นปัญหา แต่ถ้าเป็นอันตรายต่อสุขภาพของหญิงเพียงเล็กน้อย เช่นนี้จะอยู่ในความหมายของมาตรา ๓๐๕ (๑) หรือไม่ เห็นว่าแม้กฎหมายจะไม่ได้เขียนว่าอันตรายต่อสุขภาพของหญิงนั้นจะต้องถึงขั้นรุนแรง แต่ก็เป็นที่เข้าใจได้ว่าน่าจะต้องถึงขนาดรุนแรงที่สมควรจะทำแท้งโดยถือตามความรู้สึกของบุคคลธรรมดาทั่ว ๆ ไป ตามกฎหมายที่แก้ไขใหม่ ต้องพิจารณาจากหลักเกณฑ์ของแพทยสภา

ความผิดฐานทำให้แท้ง

๕. ถ้าข้อเท็จจริงแน่ชัดว่าเด็กที่คลอดออกมานั้น จะพิการแขนขาหรือตาบอด เช่นนี้ตามกฎหมายเดิมอาจมีข้อพิจารณาว่าจะเป็เหตุที่จะทำแท้งหรือไม่ เพราะตัวบทเดิมคุ้มครองแต่เฉพาะสุขภาพมารดาเท่านั้น ไม่ได้คุ้มครองถึงเด็ก แต่กฎหมายใหม่ใน (๒) บัญญัติไว้ชัดเจนเรื่องนี้ โดยคำว่า “ทุพพลภาพอย่างร้ายแรง” หมายรวมทั้งทุพพลภาพทางร่างกายและทุพพลภาพทางสมอง

๖. กรณีตาม (๓) เหตุผลเนื่องจากหญิงนั้นต้องชอกช้ำอยู่แล้ว ที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม แต่ยั้ต้องมาเลี้ยงลูกซึ่งเกิดจากผู้กระทำความผิดอีกเป็นการซ้ำเติมอีกชั้นหนึ่ง กฎหมายจึงให้ความคุ้มครองที่จะให้หญิงนั้นทำแท้งได้ เป็นทางเลือกหนึ่งหากหญิงต้องการ โดยหญิงเพียงแต่ยืนยัน ไม่จำต้องมีหลักฐานการร้องทุกข์ หากไม่เป็นจริง ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมก็ยังสามารถรับยกเว้นความผิดแต่หญิงอาจมีความผิดตามมาตรา ๓๐๑ ได้

ข้อสอบเนติบัณฑิต สมัยที่ ๗๒

นางสาวสดเป็นคนมีชื่อเสียง ได้ว่าจ้างนางหวานซึ่งเป็นผดุงครรภ์เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท ให้มาทำแท้งที่ห้องนอนในบริเวณบ้านของตน จากการทำแท้งปรากฏว่า เด็กคลอดออกมาแล้วส่งเสียงร้อง ขณะนั้น นางสาวสดมีอาการเคลิ้มๆ จึงไม่ได้ยินเพราะนางหวานให้ทานยาบางชนิดเข้าไปก่อนทำแท้ง นางหวานจึงอาศัยโอกาสนี้ใช้มือบีบจมูกเด็กจนถึงแก่ความตายเพราะเกรงว่าจะไม่ได้รับค่าจ้างตามที่ตกลงกัน เมื่อนางหวานได้รับเงินค่าจ้างแล้ว ขณะที่กำลังออกจากบ้านของนางสาวสด นางหวานได้พบกับนางแก้วคนรับใช้ของนางสาวสดซึ่งรู้จักกันมาก่อน นางแก้วถามนางหวานว่า “พี่มาทำอะไร” นางหวานตอบว่า “แกอย่าบอกใครนะนายแกต้องหาพ่อเด็กไม่ได้เลยให้ฉันมาทำแท้งให้”

ให้วินิจฉัยว่า นางสาวสดและนางหวานมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาด้านใด หรือไม่

ข้อสอบเนติบัณฑิต สมัยที่ ๗๒

ธงคำตอบ

นางสาวสดยินยอมให้นางหวานทำแท้งให้ แต่เด็กคลอดออกมีชีวิตรอด นางสาวสดจึงมีความผิดฐานพยายามยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูกตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ ประกอบมาตรา ๘๐ ส่วนนางหวานมีความผิดฐานพยายามทำให้หญิงแท้งลูกโดยหญิงนั้นยินยอมตามมาตรา ๓๐๒ วรรคแรก ประกอบมาตรา ๘๐ ทั้งนางสาวสดและนางหวานไม่ต้องรับโทษตามมาตรา ๓๐๔ ที่บัญญัติว่า ผู้ใดเพียงแต่พยายามกระทำความผิดตามมาตรา ๓๐๑ หรือมาตรา ๓๐๒ วรรคแรก ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

ข้อสอบเนติบัณฑิต สมัยที่ ๗๒

นางหวานใช้มือบีบจมูกที่แตกคลอດแล้วอยู่รอดเป็นทารกจนถึงแก่ความตาย นางหวานจึงมีความผิดฐานฆ่าผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๘

การที่นางหวานนำเรื่องการทำแท้งของนางสาวสดไปเล่าให้นางแต้วฟัง เป็นการใส่ความนางสาวสดต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้นางสาวสดเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง นางหวานจึงมีความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖ อีกด้วย

หมวดที่ ๔ ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนเจ็บป่วย หรือคนชรา

มาตรา ๓๐๖ “ผู้ใดทอดทิ้งเด็กอายุยังไม่เกินเก้าปีไว้ ณ ที่ใดเพื่อให้เด็กนั้นพ้นไปเสียจากตน โดยประการที่ทำให้เด็กนั้นปราศจากผู้ดูแล ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกิน หกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา ๓๐๖ มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

๑. ผู้ใด
๒. ทอดทิ้งเด็กอายุไม่เกิน ๙ ปี ไว้ ณ ที่ใด
๓. โดยประการที่ทำให้เด็กนั้นปราศจากผู้ดูแล
๔. เพื่อให้เด็กนั้นพ้นไปเสียจากตน (เจตนาพิเศษ)

หมวดที่ ๔ ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนเจ็บป่วย หรือคนชรา

คำว่า “ผู้ใด” ผู้กระทำจะต้องมีความสัมพันธ์กับผู้ถูกกระทำ คือเด็กในฐานะผู้ดูแล อาจจะเป็นความสัมพันธ์ตามข้อเท็จจริง ตามสัญญาหรือตามกฎหมายก็ได้ เพราะมีคำว่า “เพื่อให้เด็กนั้นพ้นไปเสียจากตน โดยประการที่ทำให้เด็กนั้นปราศจากผู้ดูแล” ดังนั้น ถ้าไม่มีความสัมพันธ์ใดๆ กันมาก่อน เช่น เด็กอายุ ๗ ขวบหลงทางมาถ้าไม่ได้ทำการอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น รับผิดชอบเด็กคนนี้เอาไว้ การที่ไม่ช่วยเหลือเด็ก ก็ไม่ผิดตามมาตรานี้ แต่อาจจะเป็นความผิดตามมาตรา ๓๗๔

คำว่า “ทอดทิ้ง” ตามพจนานุกรมหมายความว่า ไม่เอาธุระไม่เอาใจใส่ การทอดทิ้งอาจจะทำโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง เช่น อาจจะทิ้งเด็กแล้วหนีไป ตัวอย่างเช่น แม่คลอดบุตรแล้วทิ้งเด็กไว้ หรือเอาเด็กไปทิ้งก็ได้ คือ คำนี้แสดงว่าต้องมีการแยกตัวเด็กออกไปจากผู้ทอดทิ้ง ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงเป็นเรื่องราว ไป เช่น ทิ้งเด็กไว้กลางป่าแม่ห่างกันเพียงนิดเดียว แต่โดยสภาพทำให้เด็กนั้นต้องปราศจากผู้ดูแลโดยตัวของมันเองเป็นการทอดทิ้งไว้ ณ ที่ใด

หมวดที่ ๔ ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนเจ็บป่วย หรือคนชรา

โดยประการที่ทำให้เด็กนั้นปราศจากผู้ดูแล แสดงว่าต้องมีผลคือทำให้เด็กนั้นปราศจากผู้ดูแล ไม่ใช่เพียงแต่โดยประการที่น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ตามมาตรา ๓๐๗ ถ้าการทอดทิ้งดังกล่าว ไม่ทำให้เด็กนั้นปราศจากผู้ดูแล การกระทำไม่ใช่เป็นพยายามแต่ไม่เป็นความผิดเลยเพราะขาดองค์ประกอบ การทำให้เด็กนั้นปราศจากผู้ดูแลเป็นพฤติการณ์ประกอบการกระทำ อาจปราศจากผู้ดูแลเพียงชั่วคราวก็ได้แต่จะต้องประกอบด้วยเจตนาพิเศษที่ว่า เพื่อให้เด็กนั้นพ้นไปเสียจากตน ซึ่งจะต้องเป็นการทอดทิ้งให้พ้นจากตนไปเลย

หมวดที่ ๔ ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนเจ็บป่วย หรือคนชรา

มาตรา ๓๐๗ “ผู้ใดมีหน้าที่ตามกฎหมายหรือตามสัญญาต้องดูแลผู้ซึ่งพึ่งตนเองมิได้ เพราะอายุ ความป่วยเจ็บ กายพิการ หรือจิตพิการ ทอดทิ้งผู้ซึ่งพึ่งตนเองมิได้นั้นเสีย โดยประการที่น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา ๓๐๗ มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

๑. ผู้ใดมีหน้าที่ตามกฎหมายหรือตามสัญญาต้องดูแลผู้ซึ่งพึ่งตนเองไม่ได้เพราะอายุ ความป่วยเจ็บ กายพิการหรือจิตพิการ
๒. ทอดทิ้งผู้ซึ่งพึ่งตนเองมิได้
๓. โดยประการที่น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต
๔. โดยเจตนา (เจตนาธรรมดา)

หมวดที่ ๔ ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนเจ็บป่วย หรือคนชรา

ผู้ใดในมาตรา ๓๐๗ ต่างจากมาตรา ๓๐๖ ตรงที่จะต้องมีหน้าที่ตามกฎหมายหรือตามสัญญา และต้องดูแลผู้ซึ่งพึ่งตนเองมิได้ เช่น เป็นบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้อนุบาล เป็นต้น ผู้ที่ถูกกระทำตามมาตรา ๓๐๗ มิใช่แต่เฉพาะเด็ก กฎหมายคุ้มครองผู้มีอายุซึ่งอาจจะมีอายุมากหรือน้อยเพราะเป็นเด็ก ผู้ที่ป่วยเจ็บหรือผู้ที่กายพิการหรือจิตพิการ ความสำคัญอยู่ที่ว่าต้องเป็นผู้ที่พึ่งตนเองมิได้ พึ่งตนเองมิได้จึงเป็นสาระสำคัญ

ส่วนการกระทำคือ การทอดทิ้งนั้นมีความหมายเช่นเดียวกับมาตรา ๓๐๖ และในทางตำรายังมีความเห็นว่า การทอดทิ้งนั้นไม่จำเป็นจะต้องเป็นการเคลื่อนไหวร่างกาย รวมถึงการงดเว้นตามมาตรา ๕๙ วรรคห้าด้วย

หมวดที่ ๔ ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนเจ็บป่วย หรือคนชรา

องค์ประกอบอีกข้อหนึ่งก็คือ ทำให้ผู้ถูกทอดทิ้งนั้นน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ซึ่งเป็นพฤติการณ์ประกอบการกระทำ ถ้าการทอดทิ้งดังกล่าว ไม่น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต การกระทำนั้นก็ไม่เป็นความผิด แนวทางที่จะนำมาวินิจฉัยว่า น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตหรือไม่ ก็คงจะต้องวินิจฉัยตามความรู้สึกของวิญญูชนโดยทั่วไป แต่ถ้าการทอดทิ้งนั้นเป็นสิ่งที่เล็งเห็นผลได้อย่างแน่นอนว่า จะมีความตายเกิดขึ้น เช่นนี้ กลายเป็นเรื่องเจตนาเล็งเห็นผลต้องถือว่าผู้ทอดทิ้งมีเจตนาฆ่า การกระทำจะเป็นความผิดตามมาตรา ๒๘๘

หมวดที่ ๔ ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนเจ็บป่วย หรือคนชรา

ข้อสังเกตตามมาตรา ๓๐๗ ประการสุดท้ายก็คือ การกระทำความผิดตามมาตรานี้ เพียงแต่มีเจตนาธรรมดา คือ เจตนาทอดทิ้ง ไม่ต้องมีเจตนาพิเศษเพื่อให้บุคคลดังกล่าวได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิต ถ้าหากมีเจตนาทอดทิ้งและผลแห่งการทอดทิ้งก่อให้เกิดผลที่น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายถึงแก่ชีวิตก็เป็นความผิดแล้ว ถ้ามีความตายเกิดขึ้นจากการทอดทิ้งต้องรับโทษตามมาตรา ๓๐๘

มาตรา ๓๐๗ ให้ความคุ้มครองบุคคลมากกว่ามาตรา ๓๐๖ ซึ่งมาตรา ๓๐๖ จำกัดเฉพาะเด็กอายุไม่เกิน ๙ ปีเท่านั้น

หมวดที่ ๔ ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนเจ็บป่วย หรือคนชรา

มาตรา ๓๐๘ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๐๖ หรือมาตรา ๓๐๗ เป็นเหตุให้ผู้ถูกทอดทิ้งถึงแก่ความตาย หรือรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙๐ มาตรา ๒๙๗ หรือมาตรา ๒๙๘ นั้น

มาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่ทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น เพราะผลแห่งการกระทำ ต้องนำมาตรา ๖๓ ทฤษฎีผลธรรมดามาปรับว่าผลที่เกิดขึ้นนั้นเป็นผลธรรมดาหรือไม่ ถ้าเป็นผลธรรมดาที่ทำให้เกิดความตายก็เอาความผิดฐานฆ่าคนตาย โดยไม่เจตนาตามมาตรา ๒๙๐ มาเป็นโทษที่จะลง ถ้าเพียงแค่นี้ได้รับอันตรายสาหัสก็นำโทษตามมาตรา ๒๙๗ มาใช้บังคับ แต่ถ้าการกระทำต้องด้วยมาตรา ๒๘๙ กฎหมายระวางโทษหนักขึ้นอีก ตามมาตรา ๒๙๘

ความผิดต่อเสรีภาพ

มาตรา ๓๐๙ “ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้กระทำการใด ไม่กระทำการใด หรือจำยอมต่อสิ่งใด โดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของผู้ถูกข่มขืนใจนั้นเองหรือของผู้อื่น หรือโดยใช้กำลังประทุษร้ายจนผู้ถูกข่มขืนใจต้องกระทำการนั้น ไม่กระทำการนั้น หรือจำยอมต่อสิ่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าความผิดตามวรรคแรกได้กระทำโดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป หรือได้กระทำเพื่อให้ผู้ถูกข่มขืนใจทำ ถอน ทำให้เสียหาย หรือทำลายเอกสารสิทธิอย่างใด ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้ากระทำโดยอ้ำอานาจอัยย์หรือช่องโจร ไม่ว่าอัยย์หรือช่องโจรนั้นจะมีอยู่หรือไม่ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท”

ความผิดต่อเสรีภาพ

มาตรา ๓๐๙ มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

๑. ผู้ใด
๒. ข่มขืนใจผู้อื่นโดยทำให้กลัวว่าจะทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของผู้ถูกข่มขืนใจนั้นเองหรือของผู้อื่นหรือโดยใช้กำลัง ประทุษร้ายให้ผู้ถูกข่มขืนใจกระทำการ ไม่กระทำการ หรือจำยอมต่อสิ่งใด
๓. จนผู้ถูกข่มขืนใจต้องกระทำการนั้น ไม่กระทำการนั้น หรือจำยอมต่อสิ่งนั้น
๔. เจตนา (องค์ประกอบภายใน)

ความผิดต่อเสรีภาพ

การข่มขืนใจกระทำได้โดยสองวิธี วิธีแรกคือโดยการทำให้กลัว การทำให้กลัวนี้ไม่จำกัดวิธี จะใช้วิธีพูด วิธีเขียน หรือวิธีหลอกแล้วทำให้เกิดความกลัวก็ได้ เช่น ทำนายโชคชะตาว่าจะต้องถึงแก่ความตายหรือใช้อุบายอย่างอื่น ข้อสำคัญที่สุดการทำให้กลัวนี้จะต้องเป็นทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต คือ ถึงกับจะต้องตายหรือเป็นอันตรายต่อร่างกายหรือเป็นอันตรายต่อเสรีภาพ เสรีภาพในที่นี้เป็นเสรีภาพอย่างกว้าง รวมทั้งเสรีภาพทางการคิด การเขียน การพูด และอื่น ๆ ต่างกับคำว่าเสรีภาพในมาตรา ๓๑๐ ซึ่งมาตรา ๓๑๐ นั้นมีความหมายอย่างแคบ หมายถึงเสรีภาพที่ถูกจำกัดไปในการทำนองเดียวกับการหน่วงเหนี่ยว หรือการกักขัง คือเสรีภาพในการเคลื่อนไหวร่างกาย เสียหายต่อชื่อเสียงก็เป็นการทำให้กลัวได้อีกอย่างหนึ่ง เช่น จะเอาความลับของเขามา

เปิดเผยว่า...

ความผิดต่อเสรีภาพ

เปิดเผยว่าเรามีความประพฤตินี้ที่ไม่เหมาะสมก็เป็นการทำให้กลัวต่อชื่อเสียง หรือทรัพย์สิน
ทรัพย์สินในที่นี้หมายถึงอสังหาริมทรัพย์ สงหากริมทรัพย์ และรวมถึงสิทธิต่าง ๆ วิธีการข่มขืนใจ
อีกประการหนึ่งก็คือการใช้กำลังประทุษร้าย คำว่าใช้กำลังประทุษร้ายนั้น มีความหมายตามที่
บัญญัติไว้ในมาตรา ๑ (๖) การใช้ยาทำให้มึนเมาหรือวิธีที่คล้ายคลึงกัน เช่น มอมสุราหรือให้กินยา
ระงับประสาท ใช้ยานอนหลับเป็นการใช้กำลังประทุษร้าย (ฎีกาที่ ๕๒๙/๒๕๐๙) แต่การหลอกว่า
เป็นตำรวจจะจับก็เป็นการขู่ว่าจะทำอันตรายต่อสุขภาพ (ฎีกาที่ ๘๑/๒๔๙๘, ๖๑๑/๒๔๘๘,
๘๒๑-๘๒๒/๒๔๗๕) หรือใช้ปืนขู่หุ่นส่วนให้คิดบัญชีให้เสร็จในวันนั้นมิฉะนั้นจะเกิดเรื่อง เป็นการ
ขู่ว่าจะทำอันตรายต่อชีวิตหรือร่างกายจึงเป็นความผิดต่อเสรีภาพ (ฎีกาที่ ๑๔๔๗/๒๕๑๓)

ความผิดต่อเสรีภาพ

ถ้าชู้ว่าจะจับแล้วเรียกร้องเอาเงินทอง แม้จะมีการส่งมอบเงินให้ทันทีก็ไม่ใช่ความผิดฐานชิงทรัพย์เพราะความผิดฐานชิงทรัพย์นั้นต้องเป็นการขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย การขู่ว่าจะจับจะขัง เป็นเพียงแต่การขู่ว่าจะทำอันตรายต่อเสรีภาพเท่านั้น เมื่อไม่มีการใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย จึงไม่ใช่ความผิดฐานชิงทรัพย์ แต่ก็เป็นความผิดต่อเสรีภาพตามมาตรา ๓๐๙ นี้ และกรรโชกตามมาตรา ๓๓๗ ได้

การทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายนี้ ไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นการทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อผู้ที่ถูกข่มขืนใจเท่านั้น เพราะตัวบทบัญญัติไว้ชัดเจนว่าอาจจะเป็นการขู่ว่าจะทำให้เกิดอันตรายแก่ผู้ที่ถูกข่มขืนใจนั้นเองหรือผู้อื่น ดังนั้นถ้าทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อผู้อื่น จนเป็นเหตุให้ผู้ถูกข่มขืนใจต้องยอมที่จะกระทำการหรือไม่กระทำการหรือจำยอมต่อสิ่งใดก็เป็นความผิดตามมาตรา ๓๐๙ เช่นขู่ว่าจะทำร้ายมารดาของผู้ที่ถูกข่มขืนใจ เป็นต้น

ความผิดต่อเสรีภาพ

องค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือความผิดตามมาตรา ๓๐๙ เป็นความผิดที่
ต้องการผล ดังนั้นถ้าหากผลไม่เกิดก็ไม่เป็นความผิดสำเร็จ จึงต้องมีการกระทำการหรือไม่
กระทำการหรือจำยอมต่อสิ่งใดโดยเกิดจากความกลัวหรือโดยเกิดจากการใช้กำลังประทุษร้าย
ถ้าผู้ถูกข่มขืนใจจำยอมโดยเหตุอื่นเช่นรำคาญ จะเป็นได้ก็แค่ฐานพยายามเท่านั้น (ฎีกาที่
๗๗๙/๒๔๖๒ ,๑๔๔๗/๒๕๑๓)

ความผิดต่อเสรีภาพ

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๔๓๖/๒๕๓๔

จำเลยว่าจ้างผู้เสียหายให้ขับรถจักรยานยนต์จากตลาดไปส่งยังหมู่บ้าน มีนางสาว ด. นิ่ง กลาง จำเลยซ้อนท้ายสุด รถแล่นมาประมาณ ๑๐ กิโลเมตร จำเลยบอกให้ผู้เสียหายเลี้ยวกลับไปส่งที่เดิม ขณะกำลังเลี้ยวจำเลยกระโดดลงจากรถและบอกให้ผู้เสียหายหยุดรถ เมื่อพวกจำเลยที่ขึ้นรถจักรยานยนต์ตามมาบอกให้ยิง จำเลยก็จ้องปืนมาทางผู้เสียหาย ครั้นผู้เสียหายไม่หยุดรถและขับรถหนีไป จำเลยก็ยิงปืนขึ้น กรณีไม่ปรากฏเหตุผลอย่างไรที่จำเลยจะต้องให้ผู้เสียหายหยุดรถจนถึงขนาดต้องใช้อาวุธปืนในการขู่เข็ญ การกระทำของจำเลยเป็นการข่มขืนใจให้ผู้เสียหายกระทำการโดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตราย อันเป็นความผิดต่อเสรีภาพ โดยใช้อาวุธปืน ตาม ป.อ. มาตรา ๓๐๙ วรรคสอง เมื่อผู้เสียหายไม่หยุดรถ จำเลยจึงมีความผิดเพียงชั้นพยายาม

ความผิดต่อเสรีภาพ

มาตรา ๓๐๙ เป็นเรื่องบังคับให้กระทำการ ไม่กระทำการหรือจำยอมต่อสิ่งใดจึงมีปัญหาว่าในกรณีที่จำยอมต่อสิ่งใดนั้นเพียงแต่แสดงกิริยาหรือวาจาจำยอมเท่านั้นก็เป็นความผิดสำเร็จ เรื่องนี้แนวคำพิพากษาฎีกายังไม่แน่ชัด ต่างกับกรณีตามมาตรา ๓๓๗ เรื่องกรรโชก เพราะกฎหมายเขียนแต่เพียงว่ายอมจะให้ก็เป็นความผิดสำเร็จแล้ว ดังนั้นจึงมีนักกฎหมายบางท่านเห็นว่าต้องมีการกระทำที่ให้เห็นว่าเป็นการจำยอมเกิดขึ้นด้วยจึงจะเป็นความผิดสำเร็จ ศาสตราจารย์จิตติ เห็นว่าจำยอมคงไม่หมายความว่าเพียงผู้ถูกข่มขืนใจแสดงกิริยาหรือวาจาจำยอมเท่านั้น แต่ต้องมีการยอมรับการกระทำหรือเหตุการณ์อย่างหนึ่งอย่างใดแล้ว (เช่น ยอมให้เอามือลูบศีรษะเล่น)

ความผิดต่อเสรีภาพ

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๓๒๒/๒๕๒๒

จำเลยกระโดดขึ้นรถสามล้อเครื่องที่ขับผ่านมาบังคับให้ขับเร็วๆ คนขับขับเร็วกว่าปกติ ไม่ได้เพราะสภาพการจราจรในขณะนั้น เป็นความผิดฐานพยายามซึ่งไม่บรรลุผล ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๐๙, ๘๐

ความผิดต่อเสรีภาพ

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๔๐๖-๒๔๐๘/๒๕๑๙

เจ้าพนักงานตำรวจข่มขืนใจผู้เสียหายให้มอบเงินแก๊ต ๕๐๐ บาท โดยกล่าวหาว่าเล่นการพนัน เมื่อผู้เสียหายขอให้เพียง ๑๐๐ บาท ก็ไม่พอใจทำร้ายผู้เสียหายและแก๊ตจับโดยไม่มีอำนาจ เป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๐๙ โดยสำหรับความผิดตามมาตรา ๓๐๙ และความผิดฐานกรรโชกตามมาตรา ๓๓๗ นั้น เมื่อผู้ถูกข่มขืนใจยอมเช่นนั้นแล้ว แม้จะยอมไม่เต็มตามที่ถูกรื้อกร้องก็เป็นความผิดสำเร็จ

ความผิดต่อเสรีภาพ

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๑๙๑/๒๕๒๒

จำเลยที่ ๑ เข้าไปนั่งในรถแล้วใช้ปืนขู่บังคับให้ ส. ซึ่งเป็นคนขับรถนั่งเฉยๆ และให้เอามือวางไว้ที่พวงมาลัย จน ส. เกิดความกลัวจำต้องปฏิบัติตามโดยยอมนั่งเฉยๆ และต้องวางมือไว้ที่พวงมาลัยตามที่จำเลยข่มขืนใจให้กระทำยอมเป็นความผิดสำเร็จตามมาตรา ๓๐๙

ความผิดต่อเสรีภาพ

ถ้าผู้กระทำมีอำนาจตามกฎหมายก็ไม่ใช่ความผิดตามมาตรา ๓๐๙ เช่น ควบคุมผู้ต้องหาไปสถานีตำรวจโดยมีอำนาจ มีปัญหาต่อไปว่าการขู่จะใช้สิทธิ แต่การขู่เช่นนั้น ทำให้เขาอาจจะต้องเป็นอันตรายต่อเสรีภาพหรืออื่นๆ เช่นนี้จะถือว่าเป็นการข่มขืนใจ อันเป็นความผิดตามมาตรา ๓๐๙ หรือไม่ ในเรื่องนี้ถ้าเป็นการขู่ใช้สิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายและการใช้สิทธิเรียกร้องนั้น ไม่เกินกว่าส่วนที่ตนพึงมีพึงได้ ก็ไม่น่าจะเป็นความผิดตามมาตรา ๓๐๙ เช่น ขู่จะไปแจ้งความและนำตำรวจมาจับหากไม่คืนเงินที่จำเลยขโมยไป เช่นนี้จะเห็นได้ว่าเชื่อโดยสุจริตว่า จำเลยกระทำความผิดฐานลักทรัพย์และเรียกร้องเฉพาะสิทธิที่ตนมีอยู่ไม่น่าจะเป็นความผิดตามมาตรา ๓๐๙ (เทียบเคียงฎีกาที่ ๘๒๑/๒๔๗๕, ๖๖๘/๒๔๘๙, ๑๓๐๑/๒๕๑๐)

องค์ประกอบข้อสุดท้าย การกระทำความผิดตามมาตรา ๓๐๙ มีเจตนาธรรมดาไม่ใช่เจตนาพิเศษ

ความผิดต่อเสรีภาพ

ความผิดตามวรรคแรกนี้เป็นความผิดยอมความได้ตามมาตรา ๓๒๑

ตามวรรคสองนั้น เป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น มีอยู่สามกรณีคือ

กรณีที่หนึ่งเป็นเรื่องกระทำโดยมีอาวุธ เช่นใช้อาวุธปืนขู่ให้ส่งมอบรถใช้ในการหลบหนี (ฎีกาที่ ๓๖๐๘/๒๕๓๕) ใช้อาวุธปืนขู่บังคับให้ลงจากรถ (ฎีกาที่ ๓๘๕๖/๒๕๔๖) หรือ ใช้อาวุธปืนบังคับให้ขับรถไปส่ง (ฎีกาที่ ๓๔๗๗/๒๕๔๒) ใช้อาวุธปืนบังคับให้เสพยาเสพติด (ฎีกาที่ ๗๘๓๖/๒๕๔๔)

กรณีที่สองคือการร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่ ๕ คนขึ้นไป ซึ่งในที่นี้ต้องหมายความว่าต้องร่วมกระทำความผิดในลักษณะที่เป็นตัวการ

ความผิดต่อเสรีภาพ

กรณีที่สามมีข้อสังเกตว่า เป็นเหตุเพิ่มโทษที่จะต้องมีเจตนาพิเศษ คือเพื่อให้ผู้ถูกข่มขืนใจ ทำ ถอน หรือทำให้เสียหายหรือทำลายเอกสารสิทธิ อย่างไรก็ตามเป็นเอกสารสิทธิตามมาตรา ๑ (๙) เอกสารสิทธิตามมาตรา ๑๑ ต้องหมายถึงเอกสารสิทธิที่แท้จริง ถ้าบังคับให้ปลอมเอกสารเป็นการทำให้เสื่อมเสียเสรีภาพ ตามมาตรา ๓๐๙ และยังอาจมีความผิดฐานเป็นผู้ใช้หรือทำเอกสารปลอมอีก ส่วนหนึ่งต่างหากด้วย แต่ไม่เป็นเหตุฉกรรจ์ตามมาตรา ๓๐๙ วรรคสอง (ดูฎีกาที่ ๙๒๔/๒๕๔๒ และ ๔๘๓๐/๒๕๔๒)

วรรคสาม เป็นเหตุให้ต้องรับโทษหนักขึ้น เพราะอ้างอำนาจอั้งยี่หรือช่องโจร ซึ่งจะมีอยู่จริงหรือไม่ ไม่เป็นข้อสำคัญ (ดูฎีกาที่ ๑๒๔/๒๔๗๕, ๓๕๖๑/๒๔๙๒)

ความผิดต่อเสรีภาพ

มาตรา ๓๑๐ “ผู้ใดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำความผิดด้วยประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก เป็นเหตุให้ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยวถูกกักขังหรือต้องปราศจากเสรีภาพในร่างกายนั้นถึงแก่ความตาย หรือรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙๐ มาตรา ๒๙๗ หรือมาตรา ๒๙๘ นั้น”

ความผิดต่อเสรีภาพ

มาตรา ๓๑๐ มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

๑. ผู้ใด
๒. หน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำด้วยประการใดให้ผู้อื่น
ปราศจากเสรีภาพในร่างกาย
๓. โดยเจตนา (องค์ประกอบภายใน)

ความผิดต่อเสรีภาพ

การหน่วงเหนี่ยวหรือกักขัง หรือกระทำได้ด้วยประการอื่นใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย อาจเป็นการกระทำโดยเคลื่อนไหวก่อหรือเป็นการงดเว้นเคลื่อนไหวก่อร่างกายตามมาตรา ๕๙ วรรคสุดท้าย ก็ได้

“หน่วงเหนี่ยว” หมายความว่า ทำให้บุคคลต้องอยู่ตรง ณ ที่นั้นไม่ให้ไปยังจุดอื่น หรือ พุดง่าย ๆ คือ รั้งตัวเขาไว้ตรง ณ ที่นั้น ยกตัวอย่างเช่น ก. ล่ามโซ่ ข. ไว้กับเสาย่อมเป็นการหน่วงเหนี่ยวไม่ให้ ข. เคลื่อนไหวก่อร่างกายไปยังที่อื่น

“กักขัง” หมายถึงการบังคับให้บุคคลอยู่ในที่จำกัด เช่น การขังไว้ในห้องน้ำ อย่างไรก็ตาม บางกรณีเป็นได้ทั้งสองอย่าง ยกตัวอย่างเช่น การจับขังไว้ในห้องน้ำ ข. ก็ย่อมไปที่อื่นไม่ได้เป็นหน่วงเหนี่ยวและในขณะเดียวกันก็เป็นการบังคับให้อยู่ในที่จำกัดก็เป็นการกักขังอยู่ในตัว

ความผิดต่อเสรีภาพ

จุดหญิงลงจากรถยนต์ที่นั่งมาด้วยกันดังเข้าไปในโรงเรียน หนองเหนียวไว้ในโรงเรียนไม่มีเสรีภาพจะไปไหนดังที่ต้องการได้ เป็นการหนองเหนียวหรือกักขังให้ปราศจากเสรีภาพในร่างกาย (ฎีกาที่ ๒๘๖๐/๒๕๑๗) หรือหญิงหนีลงไปในบ่อไม่กล้าขึ้นจากน้ำ เพราะเกรงจำเลยจะมาทำร้าย (ฎีกาที่ ๑๕๑๔/๒๕๓๒) การจับโดยไม่มีหมายจับ (ฎีกาที่ ๑๐๘๙/๒๕๑๒) หรือจำเลยอุ้มผู้เสียหายขึ้นไปบนรถ ก. ตามมาขอคืน จำเลยไม่ยอมคืนให้เป็นหนองเหนียว (ฎีกาที่ ๙๘๕/๒๕๔๖) การจุดขึ้นรถยนต์ ก็เป็นการหนองเหนียว (ฎีกาที่ ๒๓๙/๒๕๔๗)

ความผิดต่อเสรีภาพ

การวางยานอนหลับแล้วนำไปไว้สถานที่แห่งหนึ่งก่อนฆ่าเป็นการหน่วงเหนี่ยว (ฎีกาที่ ๒๒๓๖-๒๒๓๗/๒๕๕๐) ข่มขืนกระทำชำเราผู้เสียหายแล้ว บังคับให้นอนอยู่ในห้อง (ฎีกาที่ ๕๗๕๑/๒๕๕๑)

สถานที่กักขังอาจจะเป็นห้องหรือสถานที่ใดสถานที่หนึ่งก็ได้ เช่น ในรถ ในเรือ หรือบนเครื่องบิน การจำกัดไม่ให้ออกไปจากห้องที่ เช่น อำเภอหรือจังหวัด ก็เป็นความผิดตามมาตรา ๓๑๐ ได้ เพราะถือว่าเป็นการจำกัดเสรีภาพในการไปยังสถานที่อื่น ๆ

ความผิดต่อเสรีภาพ

มาตรา ๓๑๐ ในส่วนของการกระทำ นอกจากจะมีเรื่องการหน่วงเหนี่ยวหรือการกักขัง ซึ่งเห็นอยู่ในตัวว่าทำให้ปราศจากเสรีภาพในร่างกาย มาตรา ๓๑๐ ยังบัญญัติต่อไปว่า หรือการกระทำด้วยประการอื่นใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย เพราะฉะนั้นการกระทำตามมาตรา ๓๑๐ นี้ไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นแต่เฉพาะเรื่อง หน่วงเหนี่ยวกักขัง ยกตัวอย่างเช่น ดำ บอก ก. ว่า เดี่ยวครูกำลังจะมาหา โดยมีเจตนาที่จะรังแกไม่ให้ ก. ไปไหน ก. หลงเชื่อซึ่งเป็นความเท็จ เช่นนี้ก็เป็น การหน่วงเหนี่ยว ก. ไว้ โดยการใช้อุบายหลอกหลวงหรือกระทำด้วยประการ อื่นใด เช่น ดึง บันไดที่พาดไว้ปีนกำแพงออก โดยเจตนาที่จะไม่ให้ลงมาจากกำแพง (ข้อสอบเนติฯ สมัย ๖๔)

ความผิดต่อเสรีภาพ

ปัญหาว่าปราศจากเสรีภาพในร่างกายตามมาตรา ๓๑๐ มีความหมายกว้างแคบแค่ไหน เห็นว่า คำว่า “เสรีภาพ” ตามมาตรา ๓๑๐ นี้ ต้องตีความว่าเป็นเสรีภาพในร่างกายในทำนองเดียวกับการหน่วงเหนี่ยวกักขัง คือ เป็นการจำกัดการเคลื่อนไหววิริยะของร่างกายลงอยู่ในขอบเขตจำกัด เช่น ถูกใส่กุญแจมือ (ฎีกาที่ ๑๕๓๐/๒๔๘๒, ๗๔๔๔/๒๕๐๑) หรือเซ็นใส่กลอนขังไว้ในห้องนอน (ฎีกาที่ ๓๖๖๘/๒๕๔๕)

ความผิดต่อเสรีภาพ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๔๑/๒๕๖๓

การกระทำที่ถือว่าเป็นความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังนั้นเป็นการกระทำด้วยประการใด ๆ โดยไม่จำกัดวิธีการ เพียงแต่ให้สำเร็จผลเป็นการหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังหรือให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ขณะผู้เสียหายอยู่กับจำเลยในบ้าน จำเลยพูดข่มขู่ว่าจะฆ่าผู้เสียหายหากผู้เสียหายออกไปจากบ้านเกิดเหตุ ผู้เสียหายรู้สึกกลัว จึงไม่ได้ออกไปไหน การกระทำของจำเลยจึงครบองค์ประกอบความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังหรือกระทำด้วยประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกายตาม ป.อ. มาตรา ๓๑๐ วรรคหนึ่ง

ความผิดต่อเสรีภาพ

ตามมาตรา ๓๑๐ วิธีการหน่วงเหนี่ยว กักขังหรือทำให้ปราศจากเสรีภาพในร่างกายนั้น กระทำด้วยประการใด ๆ ก็ได้ไม่จำกัด ซึ่งต่างไปจากมาตรา ๓๐๙ ที่ส่วนของการกระทำ คือ ทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกายอื่น ๆ หรือมิฉะนั้นก็ต้องเป็นการใช้กำลังประทุษร้าย ดังนั้นมาตรา ๓๐๙ เป็นการจำกัดวิธีในการกระทำ แต่ไม่จำกัดเสรีภาพที่เสียไป ว่าจะเป็นเสรีภาพประเภทไหน ส่วนมาตรา ๓๑๐ ไม่จำกัดวิธีในการกระทำ แต่มุ่งหมายจำกัดเสรีภาพที่เสียไปเฉพาะเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวร่างกาย

ถ้าผู้กระทำการกระทำโดยมีอำนาจตามกฎหมายก็ไม่ใช่ความผิด เช่น เจ้าพนักงานตำรวจจับผู้ต้องหาซึ่งกระทำความผิด เช่น ชังไว้เพราะจำเลยเมาสุราอาละวาด (ฎีกาที่ ๔๓๗/๒๕๑๕, ๔๖๖/๒๕๑๘, ๒๔๘/๒๕๒๔)

ความผิดต่อเสรีภาพ

เด็กอายุ ๕ ขวบ เข้าไปลักมะม่วงในสวน เจ้าของสวนจับเด็กมัดมือคร่อมไว้กับต้นมะม่วง ประมาณ ๒๐ นาที แล้วมารดาของเด็กมารับตัวเด็กไป ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า การกระทำของเด็ก เป็นความผิด แต่กฎหมายไม่เอาโทษ เจ้าของสวนมีอำนาจจับเพื่อระงับเหตุการณ์อันจะพึงมีไม่ เป็นความผิด (ฎีกาที่ ๑๔๖/๒๔๗๒)

ป. ไล่ทำร้าย ล. ไปถึงหน้าบ้านไฉเรื่อน ล. ตี ป. เป็นการป้องกันตัว สมควรแก้เหตุและ การที่จับ ป. มัดเอาไว้เพื่อส่งเจ้าหน้าที่ที่ไม่มี ความผิด (ฎีกาที่ ๗๗๗/๒๔๗๓)

ความผิดต่อเสรีภาพ

ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าราชฎรมีอำนาจจับผู้กระทำผิดซึ่งหน้า ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๗๘ หรืออย่างกรณี เช่น นายประกันมีอำนาจจับบุคคลที่ตนประกันไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๑๗ (ฎีกาที่ ๑๖๒/๒๔๙๖) หรือในกรณีที่ผู้พิพากษาใช้ดุลพินิจในการสั่งถอนประกันทำให้จำเลยต้องถูกคุมขังก็ไม่ใช่ความผิด (ฎีกาที่ ๔๖๖/๒๕๑๘, ๕๔/๒๔๙๐) หรือศาลสั่งตามอำนาจให้รอฟังคำสั่ง (ฎีกาที่ ๒๔๘/๒๕๒๔) แต่การจับคนโดยไม่มีมูลหรือไม่มีอำนาจเป็นการแก้งจับนอกจากจะเป็นความผิดตามมาตรา ๓๑๐ นี้แล้ว ยังอาจจะเป็นความผิดตามมาตรา ๑๕๗ ได้อีกด้วย (ฎีกาที่ ๒๔๔๔/๒๕๒๐)

ความผิดต่อเสรีภาพ

มีข้อสังเกตอีกประการหนึ่งว่าการกระทำให้ปราศจากเสรีภาพ กฎหมายมุ่งประสงค์ถึงตัวบุคคล ดังนั้น ถ้าผู้ถูกกระทำยังอาจเคลื่อนไหวไปไหนมาไหนได้เช่นนี้ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๓๑๐

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๙๐๘/๒๕๑๘

ถนนซอยในที่ดินเอกชนซึ่งแบ่งให้เช่าปลูกบ้านประชาชนชอบที่จะเข้าออกติดต่อกันได้เป็นสาธารณะสถาน การเอารถยนต์ขวางกั้นไม่ให้รถข้างในออกจากซอยไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๓๑๐ แต่เป็นการข่มเหงตามมาตรา ๓๔๗

ความผิดต่อเสรีภาพ

องค์ประกอบข้อสุดท้ายคือ องค์ประกอบภายในส่วนของจิตใจได้แก่เจตนา ตาม
มาตรา ๕๙ คือมีเจตนาที่จะหน่วงเหนี่ยว กักขัง หรือกระทำความผิดด้วยประการอื่นใดทำให้
บุคคลปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ไม่ต้องมีเจตนาพิเศษ (ฎีกาที่ ๗๓๕/๒๕๕๕)

ความผิดต่อเสรีภาพ

ส่วนในวรรคสองเป็นเหตุต้องรับโทษหนักขึ้น จึงต้องนำทฤษฎีผลธรรมดา มาประกอบการพิจารณา และการเพิ่มโทษตามมาตรา ๓๑๐ นี้ เป็นกรณีที่ให้ผู้ถูกกระทำถึงแก่ความตายหรือได้รับอันตรายสาหัส เพราะฉะนั้นถ้าการหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังตามมาตรา ๓๑๐ นี้ เป็นการกระทำโดยใช้อาวุธปืนหรือร่วมกระทำกันตั้งแต่ ๕ คนขึ้นไป ก็ยังคงเป็นความผิดตามมาตรา ๓๑๐ วรรคแรกและยอมความได้ตามมาตรา ๓๒๑ ซึ่งต่างกับมาตรา ๓๐๙ เพราะกรณีดังกล่าวเป็นกรณีตามมาตรา ๓๐๙ วรรคสอง ยอมความไม่ได้

การหน่วงเหนี่ยวกักขัง และทรมานจนในที่สุดผู้ตายกระโดดหน้าต่างตาย ฟังว่าการตายมีสาเหตุโดยตรงจากการถูกทรมานทารุณโหดร้ายเป็นความผิดตามมาตรา ๓๑๐ วรรคสอง (คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๙๐๔/๒๕๔๘)

ความผิดต่อเสรีภาพ

คำพิพากษานิติบัญญัติที่ ๔๙๐๔/๒๕๔๘

ผู้ตายและผู้เสียหายทั้งสามถูกกักขังและถูกทำร้ายร่างกายในลักษณะการทรมานอยู่ในห้องพักที่เกิดเหตุเป็นระยะเวลาประมาณ ๓ เดือน โดยไม่มีหนทางหลบเลี่ยงหรือขอความช่วยเหลือจากผู้ใดได้ การที่ผู้ตายตัดสินใจกระโดดจากห้องพักเพื่อฆ่าตัวตายอาจเป็นเพราะผู้ตายมีสภาพจิตใจที่เปราะบางกว่าผู้เสียหายอื่น และไม่อาจทนทุกข์ทรมานได้เท่ากับผู้เสียหายอื่น พฤติการณ์ฟังได้ว่า การตายของผู้ตายมีสาเหตุโดยตรงมาจากการถูกทรมานโดยทหารอุกเหตร้าย

ความผิดต่อเสรีภาพ

การหน่วงเหนี่ยวกักขัง หรือการจับตัวคนเพื่อเรียกค่าไถ่ แล้วมีการกักขังจนเป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ความตายจะต้องรับโทษตามมาตรา ๓๑๐ วรรคสอง หรือมาตรา ๓๑๓ วรรคสุดท้าย แต่ต้องเข้าใจว่าความตายมิได้เกิดจากเจตนาฆ่า ถ้ามีเจตนาฆ่าย่อมมีความผิดตามมาตรา ๒๘๘ และอาจต้องรับโทษหนักขึ้นตามมาตรา ๒๘๙ ซึ่งมีโทษสถานเดียวคือประหารชีวิต ดังนั้น ฎีกานี้จึงเป็นเรื่องที่ผู้กระทำไม่ได้มีเจตนาฆ่า

การปล้นทรัพย์มีการหน่วงเหนี่ยวกักขังและใช้กำลังประทุษร้ายด้วย ย่อมไม่มีความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวกักขัง หรือทำร้ายอีกกรรมหนึ่งต่างหาก (ดูฎีกาที่ ๖๕๙๐/๒๕๔๔ ประกอบ)

ความผิดต่อเสรีภาพ

มาตรา ๓๑๐ ทวิ “ผู้ใดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำความผิดประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย และให้ผู้อื่นนั้นกระทำการใดให้แก่ผู้กระทำหรือบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท”

มาตรานี้เพิกบัญญัติเพิ่มเติมขึ้น โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๓) พ.ศ. ๒๕๓๗ การกระทำความผิดมาตรา ๓๑๐ โดยหลักแล้วเมื่อมีการหน่วงเหนี่ยวกักขัง ก็ทำให้ผู้นั้นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย แต่การปราศจากเสรีภาพในร่างกายตามมาตรา ๓๑๐ ทวิ นั้นจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบในส่วนของการกระทำอีกส่วนหนึ่งก็คือ ให้ผู้ที่ถูกหน่วงเหนี่ยวหรือถูกกักขังนั้นกระทำการใด ๆ ให้แก่ผู้กระทำหรือบุคคลอื่น จึงต้องรับโทษหนักขึ้น

มาตรา ๓๑๐ ทวิ เป็นความผิดเอกเทศสำเร็จได้ด้วยตัวของมาตรา ๓๑๐ ทวิเอง และไม่ใช่เหตุต้องรับโทษหนักขึ้นของมาตรา ๓๑๐

ความผิดต่อเสรีภาพ

มาตรา ๓๑๑ “ผู้ใดกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นถูกหน่วงเหนี่ยว ถูกกักขังหรือต้องปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกิน สองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก เป็นเหตุให้ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยวถูกกักขัง หรือต้อง ปราศจากเสรีภาพในร่างกายนั้นถึงแก่ความตายหรือรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษตามที่ บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙๑ หรือมาตรา ๓๐๐”

สาระสำคัญของมาตรา ๓๑๑ ก็คือการกระทำโดยประมาท อย่างไรก็ตามประมาทนั้นเป็นไป ตามมาตรา ๕๙ วรรคสี่

ความผิดต่อเสรีภาพ

ส่วนข้อความในวรรคสองของมาตรา ๓๑๑ เป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำได้รับโทษหนักขึ้น กล่าวคือ ถ้าผู้กระทำได้รับอันตรายสาหัส ผู้นั้นก็ต้องรับโทษทำนองเดียวกับโทษที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๓๐๐ คือ ประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส หรือถ้าการหน่วงเหนี่ยวนั้นเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำถึงแก่ความตาย ก็ต้องนำโทษตามมาตรา ๒๙๑ คือ ประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายมาปรับใช้

ความผิดต่อเสรีภาพ

มาตรา ๓๑๒ ผู้ใดเพื่อจะเอาคนลงเป็นทาส หรือให้มีฐานะคล้ายทาส นำเข้าในหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร พามาจากที่ใด ชื่อ ขาย จำหน่าย รับหรือหน่วงเหนี่ยวซึ่งบุคคลหนึ่งบุคคลใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท

มาตรานี้เป็นเรื่องเพื่อจะเอาคนลงเป็นทาสหรือมีลักษณะคล้ายทาสนั้น แม้ประเทศไทยจะประกาศเลิกทาสไปแล้ว แต่การกระทำความผิดฐานนี้ยังมีได้ ถ้าเข้าลักษณะตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เช่น ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๑๘๙/๒๕๕๖ จ้างคนมาทำงานใช้ให้ทำงานเกินความสามารถ นอกจากจำกัดเสรีภาพแล้ว ยังไม่จ่ายค่าจ้างตามความเหมาะสม กระทำทารุณเพื่อให้ได้งานตามที่ตนต้องการ ไม่ให้การเยียวยารักษายามเจ็บป่วย เป็นต้น

ความผิดต่อเสรีภาพ

ความผิดฐานเอาคนลงเป็นทาสหรือมีฐานะคล้ายทาส เป็นการกระทำที่ต้องมี
เจตนาพิเศษ และความผิดนี้อาจเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกับความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกัน
และปราบปรามการค้ามนุษย์ฯ อีกด้วย

ความผิดต่อเสรีภาพ

มาตรา ๓๑๒ ทวิ “ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๑๐ ทวิ หรือมาตรา ๓๑๒ เป็นการกระทำต่อเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก หรือมาตรา ๓๑๐ ทวิ หรือมาตรา ๓๑๒ เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำ

(๑) รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับไม่เกินสามแสนบาท

ความผิดต่อเสรีภาพ

(๒) รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี

(๓) ถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี”

ความผิดต่อเสรีภาพ

มาตรา ๓๑๒ ทวิ เป็นบทให้ต้องรับโทษหนักขึ้นของการกระทำความผิดตาม มาตรา ๓๑๐ ทวิ และต้องเป็นการกระทำต่อเด็กอายุไม่เกิน ๑๕ ปี อีกด้วย (ไม่ใช่ผลที่ทำให้ต้องรับโทษหนักขึ้นของ มาตรา ๓๐๙, ๓๑๐)

มาตรา ๓๒๑ ความผิดตามมาตรา ๓๐๙ วรรคแรก มาตรา ๓๑๐ วรรคแรก และ มาตรา ๓๑๑ วรรคแรก เป็นความผิดอันยอมความได้

ความผิดต่อเสรีภาพ

มาตรา ๓๑๒ ตี “ผู้ใดโดยทุจริตรับไว้ จำหน่าย เป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปซึ่ง บุคคลอายุเกินสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปี แม้ผู้นั้นจะยินยอมก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่ เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ”

ความผิดต่อเสรีภาพ

มาตรา ๓๑๒ ตีรี้ เป็นบทบัญญัติใหม่ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๗ แห่ง พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๔๐ ให้ความคุ้มครองแก่บุคคลอายุไม่เกิน ๑๘ ปี มากยิ่งขึ้น มาตรานี้อาจเกี่ยวพันกับความผิดอื่น เช่น ความผิดฐานพรากผู้เยาว์ หรือความผิดเกี่ยวกับเพศเป็นต้น

ความผิดต่อเสรีภาพ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๑๔๗/๒๕๕๐

จำเลยโทรศัพท์นัดหมายให้ ส. พาเพื่อนไปขายบริการทางเพศแก่จำเลย ส. ชักชวนเด็กหญิงทั้งสาม อายุยังไม่เกิน ๑๕ ปี ไปกระทำการดังกล่าว จำเลยรับตัวเด็กหญิงทั้งสามไว้กระทำการชำเราโดยเด็กหญิงทั้งสามนั้นยินยอมเป็นการล่วงอำนาจปกครองของโจทก์ร่วมที่ ๒ ที่ ๓ และที่ ๕ โดยปราศจากเหตุผลอันสมควรเพื่อการอนาจาร แต่การกระทำของจำเลยมิใช่การรับไว้หรือล่อไปซึ่งเด็กอายุยังไม่เกิน ๑๕ ปี โดยทุจริต เพราะจำเลยมิได้รับเด็กหญิงทั้งสามไว้เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น เนื่องจากจำเลยมีเจตนากระทำการชำเราเด็กหญิงทั้งสามเท่านั้น ไม่เป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๑๒ ตรี วรรคสอง

ความผิดต่อเสรีภาพ

มาตรา ๓๒๑/๑ การกระทำความผิดตามมาตรา ๓๑๒ ตี วรรคสอง และมาตรา ๓๑๗ หากเป็นการกระทำต่อเด็กอายุไม่เกินสิบสามปี ห้ามอ้างความไม่รู้อายุของเด็กเพื่อให้พ้นจากความผิดนั้น (พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับ ๒๓) พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๕

ความผิดต่อเสรีภาพ

มาตรา ๓๑๓ “ผู้ใดเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าไถ่

(๑) เอาตัวเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปีไป

(๒) เอาตัวบุคคลอายุกว่าสิบห้าปีไป โดยใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด หรือ

(๓) หน่วงเหนี่ยวหรือกักขังบุคคลใด

ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามแสนบาทถึงสี่แสนบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต

ความผิดต่อเสรีภาพ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นเหตุให้ผู้ถูกเอาตัวไป ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยว หรือผู้ถูกกักขังนั้นรับอันตรายสาหัส หรือเป็นการกระทำโดยทรมาน หรือโดยทารุณโหดร้าย จนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำนั้นรับอันตรายแก่กาย หรือจิตใจ ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดนั้นเป็นเหตุให้ผู้ถูกเอาตัวไป ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยว หรือผู้ถูกกักขังนั้นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต”

ความผิดต่อเสรีภาพ

ข้อสังเกตของมาตรา ๓๑๓

อนุมาตรา ๑ ต้องเป็นกรณีเด็กอายุไม่เกิน ๑๕ ปี การเอาไปไม่ว่าเด็กจะเต็มใจไปด้วยหรือไม่ก็ตาม เป็นความผิด แต่ผู้กระทำจะต้องรู้ข้อเท็จจริงว่าเด็กอายุไม่เกิน ๑๕ ปี การเอาไปตามอนุ
นี้ไม่จำกัดวิธี (มาตรา ๓๒๑/๑ ที่แก้ไขใหม่ พ.ศ. ๒๕๕๘ ไม่ได้บัญญัติถึงความไม่รู้อายุของมาตรานี้ไว้
ต่างกับกรณีตามมาตรา ๓๑๗ หากเป็นการกระทำต่อเด็กอายุไม่เกิน ๑๓ ปี ห้ามอ้างความไม่รู้อายุ
ของเด็กเพื่อให้พ้นจากความผิดนั้น)

ความผิดต่อเสรีภาพ

อนุมาตรา ๒ เป็นกรณีเอาตัวบุคคลที่อายุเกินกว่า ๑๕ ปีขึ้นไป เป็นเรื่องของความไม่สมัครใจ ใช้อุบายหลอกหลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำ ผิดคลองธรรมหรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด

อนุมาตรา ๓ ก็เช่นเดียวกับอนุมาตรา ๒ คือ ผู้ถูกกระทำไม่สมัครใจและผู้ถูกกระทำอาจจะ เป็นเด็กหรือผู้ที่มีอายุเกิน ๑๕ ปีก็ได้ ทั้งอาจไม่มีการเอาตัวไปคงมีแต่การหน่วงเหนี่ยวหรือกักขัง เท่านั้น เช่น บุกรเข้าไปในบ้านจับเจ้าของบ้านขังแล้วเรียกค่าไถ่ เป็นต้น

องค์ประกอบที่สำคัญอีกข้อหนึ่งของมาตรา ๓๑๓ คือ องค์ประกอบภายในผู้กระทำต้องมีเจตนาพิเศษคือเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าไถ่

ความผิดต่อเสรีภาพ

“ค่าไถ่” มาตรา ๑ (๑๓) ให้คํานิยามว่าหมายความว่า ทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่เรียกเอาหรือให้เพื่อแลกเปลี่ยนกับเสรีภาพของผู้ถูกเอาตัวไป ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยว หรือผู้ถูกกักขัง ดังนั้นค่าไถ่อาจจะเป็นทรัพย์สินหรือประโยชน์อย่างอื่นซึ่งมิใช่ทรัพย์สินก็ได้ เช่น จำจับเอาเด็กอายุไม่เกิน ๑๕ ปี ไปเพราะต้องการเอาเด็กเป็นข้อแลกเปลี่ยนกับเชียว ซึ่งเป็นบิดาของเด็กเพื่อมิใช่ลงสมัครเลือกตั้งแข่งชันกับดำ ประโยชน์ที่ดำได้รับแม้จะไม่ใช่ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน แต่การที่ดำขาดคู่ต่อสู้คือเชียว โดยเฉพาะอย่างยิ่งดำเห็นว่าเป็นคู่แข่งที่สำคัญ ถ้ามีเชียวลงสมัครรับเลือกตั้งดำก็จะไม่รับเลือก เช่นนี้ก็ต้องถือว่าการลงสมัครรับเลือกตั้งของเชียวเป็นประโยชน์ที่ดำเรียกเอาย่อมเป็นค่าไถ่ตามความหมายของมาตรา ๓๑๓ นี้

ความผิดต่อเสรีภาพ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๖๑/๒๕๐๔

จำเลยถูกสลากกินรวบแล้วไปเอาเงินกับผู้เสียหายซึ่งเป็นเจ้ามือแต่ผู้เสียหายไม่ให้ จำเลยกับพวกตามไปพบผู้เสียหายแล้วพาขึ้นรถไปด้วยกัน จำเลยให้ผู้เสียหายเขียนหนังสือถึงภริยาให้จ่ายเงินแก่ผู้ถือและให้ผู้เสียหายทำสัญญากู้เงินตามจำนวนที่ถูกสลากกินรวบแล้วให้ผู้เสียหายกลับไป ดังนี้ เจตนาของจำเลยเพียงแต่จะทวงเงินซึ่งเชื่อว่าควรจะได้ เงินประเภทนี้ไม่ใช่สินไถ่หรือค่าไถ่ตาม ป.อ. มาตรา ๓๑๓ การกระทำของจำเลยขาดเจตนาเพื่อค่าไถ่อันเป็นองค์ประกอบความผิด จึงไม่มีความผิดฐานจับคนเพื่อค่าไถ่

ความผิดต่อเสรีภาพ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๒๕๕/๒๕๓๔

การที่จำเลยจับโจทก์ร่วมไปหนองเหนียวกักขังแล้วบังคับให้เขียนจดหมายถึงมารดาโจทก์ร่วมให้โอนที่ดินจำนองเพื่อชำระหนี้แก่แม่ยายจำเลยหรือจำเลยนั้น จำเลยมีเจตนาเพียงเพื่อจะบังคับให้มารดาโจทก์ร่วมชำระหนี้โดยจำเลยเชื่อว่ากระทำได้ ประโยชน์ที่จำเลยเรียกร้องจึงไม่ใช่ค่าไถ่ ตาม ป.อ. มาตรา ๑ (๑๓)

ในเรื่องนี้อาจมีความเห็นที่แตกต่างกัน บางท่านอาจจะเห็นว่าที่ไม่เป็นความผิดเพราะเป็นขาดเจตนา กล่าวคือผู้กระทำเชื่อว่าตนมีสิทธิที่จะบังคับชำระหนี้ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๖๑/๒๕๐๕ ก็มีประโยชน์หนึ่งที่กล่าวว่าเจตนาของจำเลยเป็นแต่เพียงทวงเอาเงินซึ่งว่าควรได้ แต่ศาลฎีกาก็ยังระบุต่อไปว่าเงินประเภทนี้ไม่ใช่สินไถ่หรือค่าไถ่ตามประมวลกฎหมายอาญา (ซึ่งไม่ใช่เรื่องจำเลยสำคัญผิด)

ความผิดต่อเสรีภาพ

การบังคับชำระหนี้โดยวิธีการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายย่อมเป็น “ประโยชน์ที่มีควรได้” อยู่ในตัว โดยเฉพาะมูลหนี้ที่ไม่อาจฟ้องร้องบังคับกันได้ เช่น มูลหนี้การพนัน เป็นต้น

การเอาตัวเด็กไปแล้วและมีเจตนาภายในคือเจตนาพิเศษเพื่อจะเรียกเอาค่าไถ่จึงครบองค์ประกอบความผิดแล้ว แม้จะยังไม่มี การดำเนินการเรียกค่าไถ่หรือแม้จะเรียกแล้วแต่ยังไม่ได้ค่าไถ่ก็เป็นความผิดสำเร็จทั้งสิ้นและการเอาตัวเด็กไปเรียกค่าไถ่เป็นการกระทำที่ปราศจากเหตุอันสมควรย่อมเป็นความผิดฐานพรากเด็กตามมาตรา ๓๑๗ วรรคหนึ่งอีกบทหนึ่ง (ฎีกาที่ ๕๕๕๔/๒๕๔๕)

ความผิดต่อเสรีภาพ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๘๐๕/๒๕๒๖

จำเลยกับพวกเป็นทหารมีอาวุธเข้าไปพุดชู้บังคับให้ผู้เสียหายไปกับจำเลยกับพวก แล้วบอกคนในบ้านให้นำเงิน ๓,๐๐๐ บาท ไปไถตัวผู้เสียหายหาไม่แล้วจะไม่ได้กลับ ย่อมฟังได้ว่าจำเลยกับพวกมีเจตนากระทำผิดและมีเจตนาเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าไถในการเอาตัวผู้เสียหายไปโดยวิธีขู่เข็ญใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรมและข่มขืนใจผู้เสียหาย การกระทำของจำเลยย่อมเป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๑๓ (๒) แล้ว แม้จำเลยกับพวกจะมีได้เอาเงินดังกล่าวไว้เป็นประโยชน์แก่ตนแต่ได้มอบให้ทางราชการไปก็ตาม ก็เป็นการเอาไปจากผู้เสียหายโดยมิชอบ เงินจำนวนดังกล่าวจึงเป็นค่าไถ

ความผิดต่อเสรีภาพ

ส่วนมาตรา ๓๑๓ วรรคสอง เป็นเหตุให้รับโทษหนักขึ้นจากวรรคแรก กรณีแรกเนื่องจากทำให้ผู้ที่ถูกหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังได้รับอันตรายสาหัส แต่ในกรณีที่ผู้กระทำได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจนั้น ต้องเกิดจากการกระทำโดยทรमानหรือโดยทารุณโหดร้ายด้วย ถ้าเพียงแต่ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจก็ยังไม่เป็นเหตุตามมาตรา ๓๑๓ วรรคสองนี้ อย่างไรก็ตามเป็นทารุณโหดร้ายหรือเป็นทรमानเทียบเคียงได้จากมาตรา ๒๘๙ (๕)

ความผิดต่อเสรีภาพ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๘๙๑/๒๕๔๘

จำเลยทั้งสองมีและพาอาวุธปืนพร้อมเครื่องกระสุนปืนไปที่พักอาศัยของโจทก์ร่วม ใช้
อาวุธปืนขู่บังคับ โจทก์ร่วม รื้อค้นเอาเงินจำนวน ๓,๐๐๐ บาท และนาฬิการาคา ๑๕๐,๐๐๐ บาท
จากนั้นเอาเสื้อคลุมศีรษะโจทก์ร่วมบังคับให้ขึ้นรถยนต์และนำโจทก์ร่วมไปกักขังไว้ที่ตึกแถวซึ่ง
จำเลยที่ ๑ เช่าจากผู้อื่น แล้วส่งจดหมายเรียกค่าไถ่ไปยังภริยาและบุตรของโจทก์ร่วมที่ประเทศ
ไต้หวัน จนภริยาของโจทก์ร่วมตกลงจ่ายค่าไถ่ให้จำเลยทั้งสอง ระหว่างที่โจทก์ร่วมถูกกักขัง

จำเลยทั้งสอง...

ความผิดต่อเสรีภาพ

จำเลยทั้งสองได้มัดใจทักร่วมและควบคุมตัวไว้ตลอดเวลา โจทก์ร่วมถูกกักขังเป็นเวลา ๑๓๓ วัน
หมดอิสระในการเคลื่อนไหวร่างกาย ไม่สามารถประกอบกิจวัตรประจำวันได้ เป็นเหตุให้โจทก์ร่วม
ไม่ได้รับประทานยาแก้โรคเบาหวาน ทำให้อาการกำเริบมีเลือดปนออกมากับอุจจาระและปัสสาวะ
เป็นการกระทำโดยทรमानจนเป็นเหตุให้โจทก์ร่วมได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ เป็นความผิด
ตาม ป.อ. มาตรา ๓๑๓ วรรคสอง

ความผิดต่อเสรีภาพ

กรณีตามวรรคสาม เป็นเรื่องทำให้ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยวหรือถูกกักขังถึงแก่ความตาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๙๐๔/๒๕๔๘

ผู้ตายและผู้เสียหายทั้งสามถูกกักขังและทำร้ายร่างกายในลักษณะการทรมานอยู่ในห้องพักที่เกิดเหตุเป็นระยะเวลาประมาณ ๓ เดือน โดยไม่มีหนทางหลบเลี่ยงหรือขอความช่วยเหลือจากผู้ใดได้ การที่ผู้ตายตัดสินใจกระโดดจากห้องพักเพื่อฆ่าตัวตายอาจเป็นเพราะผู้ตายมีสภาพจิตใจที่เปราะบางกว่าผู้เสียหายอื่นและไม่อาจทนทุกข์ทรมานได้เท่ากับผู้เสียหายอื่น พงศติการณฟังได้ว่าการตายของผู้ตายมีสาเหตุโดยตรงมาจากการถูกทรมานโดยทารุณโหดร้าย

ความผิดต่อเสรีภาพ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๕๓๒/๒๕๖๑

การที่จำเลยทั้งสามกับพวคนำผู้ตายไปกักขังเพื่อเรียกค่าไถ่แล้วพวกของจำเลยได้ฆ่าผู้ตายนั้น ถือได้ว่าการตายของผู้ตายเป็นผลมาจากการที่จำเลยทั้งสามกับพวคนำผู้ตายไปเพื่อเรียกค่าไถ่ การกระทำของจำเลยทั้งสามเป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๑๓ วรรคท้าย

ความผิดต่อเสรีภาพ

มาตรา ๓๑๔ “ผู้ใดเป็นผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๑๓ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น”

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ การสนับสนุนเป็นเรื่องที่ต้องกระทำก่อนหรือขณะกระทำความผิด ถ้าเป็นกรณีที่ผ่านมาตรา ๓๑๓ ไปแล้วก็ไม่ใช่สนับสนุนเช่นมีการจับตัวคนไปเรียกค่าไถ่ ต่อมามีคนเข้ามาสอแตรกในภายหลังเกี่ยวกับเรื่องการชำระค่าไถ่ หรือเป็นคนไปบอกฝ่ายพ่อแม่ผู้เสียหายให้จ่ายเงินค่าไถ่ ผู้นั้น อาจมีความผิดฐานเป็นคนกลางเรียกทรัพย์สินตามมาตรา ๓๑๕ แม้มีคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๕๐๘/๒๕๒๑ วินิจฉัยเป็นทำนองเดียวกันว่า หลังจากมีการจับตัวคนมาเรียกค่าไถ่แล้ว จำเลยรับตัวผู้ถูกจับมาขังไว้ เพื่อเรียกให้ชำระค่าไถ่ เร็วขึ้น จำเลยมีความผิดฐานสนับสนุน ซึ่งไม่น่าจะเป็นเช่นนั้น

ความผิดต่อเสรีภาพ

มาตรา ๓๑๕ “ผู้ใดกระทำการเป็นคณกลาง โดยเรียก รับหรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อย่างใดที่มีควรได้จากผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๓๑๓ หรือจากผู้ที่จะให้ค่าไถ่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามแสนบาทถึงสี่แสนบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต”

มีข้อสังเกตว่าจะต้องมีการกระทำตามมาตรา ๓๑๓ เกิดขึ้นแล้ว จึงมีบุคคลที่ทำตัวเป็นคณกลางเรียกเอาประโยชน์ที่มีควรได้จากผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๓๑๓ หรือจากผู้ที่จะให้ค่าไถ่ ส่วนองค์ประกอบภายในก็คือเจตนาธรรมดา มาตรานี้แสดงให้เห็นว่า การเรียกดังกล่าวเป็นการสนับสนุนแก่เป็นความผิดอีกบทหนึ่งเพราะเป็นการกระทำภายหลังจากการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๑๓ แล้ว

ความผิดต่อเสรีภาพ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๗๗/๒๕๒๙

จำเลยที่ ๑ กับจำเลยคนอื่นร่วมกันจับตัวผู้เสียหายไปเพื่อเรียกค่าไถ่ ขณะที่บุตรชายของผู้เสียหายนำเงินค่าไถ่ไปให้ จำเลยที่ ๔ พุดกับบุตรชายของผู้เสียหายว่า “เขาเอาเท่าไรก็ให้เขาไปเสีย จะได้หมดเวรหมดกรรมกัน” พฤติการณ์ของจำเลยที่ ๔ เป็นการช่วยพุดให้บุตรชายของผู้เสียหายหาเงินค่าไถ่มาให้ตามที่พวกจำเลยเรียกร้อง เข้าลักษณะความผิดฐานกระทำการเป็นคนกลางเรียกทรัพย์สินจากผู้ที่จะให้ค่าไถ่ มิใช่เป็นเพียงผู้สนับสนุนการกระทำความผิดดังกล่าวเท่านั้น

ความผิดต่อเสรีภาพ

ฎีกานี้มีข้อนำคิดว่า การกระทำของจำเลยที่ ๔ เป็นความผิดฐานสนับสนุนเรียกค่าไถ่หรือเป็นความผิดฐานเป็นคนกลางเรียกทรัพย์สิน ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าพฤติการณ์ดังกล่าวนี้ไม่ใช่เป็นการสนับสนุนเรียกค่าไถ่ แต่เป็นคนกลางเรียกทรัพย์สินก็น่าจะถูกต้องแล้ว มีข้อนำคิดว่าเรื่องนี้จะเป็นการสนับสนุนได้หรือไม่ เมื่อความผิดตามมาตรา ๓๑๓ ได้ผ่านพ้นไปแล้ว กล่าวคือได้มีการจับตัวคนไปเรียกค่าไถ่แล้ว ส่วนการดำเนินการเรียกค่าไถ่นั้น แม้จะเป็นการดำเนินการตามความประสงค์ของจำเลยก็ตามแต่ความผิดสำเร็จไปแล้ว เพราะฉะนั้นถ้ามีการกระทำการใด ๆ หลังการกระทำความผิดได้สำเร็จไปแล้ว จึงไม่เป็นความผิดฐานผู้สนับสนุน ประเด็นจึงน่าจะวินิจฉัยเพียงว่าเป็นคนกลางหรือไม่ แต่ฎีกาฉบับนี้วินิจฉัยว่าพฤติการณ์บางอย่างนี้ไม่ใช่เป็นผู้สนับสนุนเรียกค่าไถ่ แต่เป็นคนกลางเรียกทรัพย์สินเหมือนศาลฎีกาเอาเรื่องผู้สนับสนุนมาพิจารณาประกอบด้วย (เปรียบเทียบกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๐๘/๒๕๒๑ ที่ยกมาแล้วฎีกาที่ ๔๖๕/๒๕๒๗ และฎีกาที่ ๒๕๗/๒๕๒๓ ที่ยกขึ้นกล่าวในมาตรา ๓๑๖)

ความผิดต่อเสรีภาพ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๒๐/๒๕๒๗

จำเลยที่ ๒ ติดต่อกับคนร้ายเพื่อช่วยเหลือผู้เสียหายซึ่งถูกจับไปเรียกค่าไถ่โดยสุจริต ไม่มีพฤติการณ์ใดสื่อไปในทำนองว่ามีส่วนได้เสียหรือรู้เห็นเป็นใจกับคนร้าย ผู้เสียหายกับจำเลยอยู่คนละจังหวัด การเดินทางติดต่อกับคนร้ายก็ดี ติดต่อกับผู้เสียหายก็ดี ย่อมต้องเสียค่าใช้จ่าย การที่ผู้เสียหายมอบเงินจำนวนหนึ่งให้จำเลยเป็นค่าใช้จ่าย เงินดังกล่าวจึงไม่ใช่ทรัพย์สินที่มิควรได้ตาม ป.อ. มาตรา ๓๑๕ การกระทำของจำเลยที่ ๒ ไม่เป็นความผิด

ความผิดต่อเสรีภาพ

ส่วนเจตนาตามมาตรา ๓๑๕ ก็เป็นเพียงเจตนาธรรมดา คือมีเจตนาที่จะทำตนเป็นคนกลาง เรียก หรือยอมรับจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อย่างใดที่มีควรได้และจะต้องรู้ว่าบุคคลที่ตนเรียก รับหรือยอมรับนั้น เป็นผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๓๑๓ หรือมิฉะนั้นก็เป็นผู้ที่จะให้ค่าไถ่

ข้อสังเกต มาตรา ๓๑๕ บัญญัติว่า เรียก.....ประโยชน์ที่มีควรได้จากผู้กระทำความผิด..... หรือจากผู้ที่จะให้ค่าไถ่ ดังนั้น การช่วยคนร้ายตามมาตรา ๓๑๓ โดยไม่เรียกประโยชน์ตอบแทนใด ๆ ไม่น่าจะมีความผิด แต่คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๗๗/๒๕๒๙ พุดสนับสนุนให้จ่ายเงินให้คนร้ายก็เป็น ความผิด

ความผิดต่อเสรีภาพ

มาตรา ๓๑๖ “ถ้าผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๓๑๓ มาตรา ๓๑๔ หรือมาตรา ๓๑๕ จัดให้ผู้ถูกเอาตัวไป ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยวหรือผู้ถูกกักขังได้รับเสรีภาพก่อนศาลชั้นต้นพิพากษา โดยผู้นั้นมิได้รับอันตรายสาหัสหรือตกอยู่ในภาวะอันใกล้จะเป็นอันตรายต่อชีวิต ให้ลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ แต่ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง”

จำคุกแดงไปและก็เรียกค่าไถ่จากแดง พอแดงนำค่าไถ่ไปให้ก็ปล่อยลูกของแดงกลับไป
เช่นนี้ดำจะได้รับประโยชน์ตามมาตรา ๓๑๖ หรือไม่

ความผิดต่อเสรีภาพ

การที่ด่าพล่อยตัวลูกของแดงกลับไปเป็นการจัดให้ผู้ถูกเอาตัวไปได้รับเสรีภาพก่อนศาล
ชั้นต้นพิพากษา ด่าย่อมได้รับประโยชน์ตามมาตรา ๓๑๖ ที่เป็นเช่นนี้ก็น่าจะเป็นเพราะว่ากฎหมาย
เห็นความสำคัญกับชีวิตหรือเสรีภาพในร่างกายของผู้ที่ถูกจับเอาตัวไป ดังนั้นถ้าผู้ที่กระทำความผิด
ไม่ว่าเป็นการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๑๓ ผู้สนับสนุนตามมาตรา ๓๑๔ หรือผู้ที่ทำตัวเป็นคน
กลางตามมาตรา ๓๑๕ ได้ดำเนินการใด ๆ ในทางจัดให้ผู้ถูกเอาตัวไปได้รับเสรีภาพก็ได้รับ
ประโยชน์ทั้งสิ้น (คูฎีกาที่ ๒๐๔๓/๒๕๑๕)

ความผิดต่อเสรีภาพ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๗/๒๕๒๓

คนร้ายปล้นรถโดยสารของ ล. ไป และจับ ล. ไปกักขังไว้เพื่อเรียกค่าไถ่ จำเลยที่ ๓ นำจดหมายคนร้ายมาให้ภริยาของ ล. เรียกค่าไถ่ จำเลยที่ ๒ และจำเลยที่ ๓ ไม่ได้ร่วมกระทำการกับคนร้ายในการจับตัว ล. ไปหรือร่วมในการกักขัง ล. ทั้งไม่ได้สนับสนุนการกระทำความผิดกล่าว ปราบกฏเพียงว่าจำเลยที่ ๓ ได้นำจดหมายของคนร้ายมาแสดงต่อภริยาของ ล. และเจรจาต่อรองค่าไถ่ จำเลยที่ ๒ เป็นบุตรของจำเลยที่ ๓ ได้พูดกับภริยาของ ล. หลังจากที ล. ถูกจับตัวไปว่า "ไม่ต้องร้อนใจหาเงินมาไถ่ก็แล้วกัน" และเมื่อภริยาของ ล. จ่ายเงินให้จำเลยที่ ๓ จำเลยที่ ๒ ก็เป็นผู้ชี้รถจักรยานยนต์ไปกับจำเลยที่ ๓ ไปรับ ล. มา เช่นนี้ จำเลยที่ ๒ และจำเลยที่ ๓ จึงมีความผิดฐานเป็นคนกลางเรียกทรัพย์สินที่มีควรได้จากผู้ที่ให้ค่าไถ่อันเป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๑๕ แต่เนื่องจากจำเลยที่ ๒

และจำเลยที่ ๓...

ความผิดต่อเสรีภาพ

และจำเลยที่ ๓ ได้จัดให้ผู้ถูกคนร้ายเอาตัวไปได้รับเสรีภาพก่อนศาลชั้นต้นพิพากษาโดยมิได้รับอันตรายสาหัสหรือตกอยู่ในภาวะอันใกล้จะเป็นอันตรายต่อชีวิตจึงชอบที่จะได้รับการลดโทษให้น้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดตาม ป.อ. มาตรา ๓๑๖

มีข้อสังเกตว่าในเรื่องนี้ได้ฟ้องจำเลยที่ ๒ ที่ ๓ ตามมาตรา ๓๑๓ แต่ศาลฎีกาได้วินิจฉัยว่าแม้ฟังว่าเป็นความผิดตามมาตรา ๓๑๕ ก็สามารถลดโทษได้ และเมื่อได้มีการจัดให้ผู้ที่ถูกคนร้ายเอาตัวไปได้รับเสรีภาพก่อนศาลชั้นต้นพิพากษา โดยไม่ได้รับอันตรายสาหัสหรือตกอยู่ในภาวะอันใกล้จะเป็นอันตรายต่อชีวิต จึงชอบที่จะได้รับการลดโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๑๖ ฎีกานี้วินิจฉัยเรื่อง “คนกลาง” ไว้ค่อนข้างชัดเจน

ความผิดต่อเสรีภาพ

การจัดให้ผู้ถูกเอาตัวไปได้รับเสรีภาพนั้น จะต้องเป็นการกระทำของผู้กระทำความผิด เช่น ผู้กระทำความผิดปล่อยตัวไปเอง หรือพรรคพวกของผู้กระทำผิดปล่อยก็ได้แต่ต้องไม่เกิดจากการที่ตำรวจมาจับ หรือบิดามารดาของเด็กที่ถูกจับมา หรือบิดามารดาของเด็กที่ถูกจับมาพบเด็ก และพาเอาเด็กนั้นคืนไปเอง ซึ่งเป็นการแสดงว่าผู้กระทำผิดไม่ได้อยู่ ในฐานะจัดให้ผู้ที่ถูกเอาตัวไป ได้รับเสรีภาพ

ความผิดต่อเสรีภาพ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๒/๒๕๓๑

จำเลยรับจ้างผู้เสียหายทำงานบ้านและเลี้ยงดูเด็กหญิง ส. อายุ ๙ เดือน ต่อมาจำเลยเอาตัวเด็กหญิง ส. ไปเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าไถ่ ผู้เสียหายทราบเรื่องจึงพาเจ้าพนักงานตำรวจตามไป พบเด็กหญิง ส. นอนอยู่ในเปลใต้ถุนบ้านหลังหนึ่งซึ่งขณะนั้นจำเลยยืนบังเสาอยู่และได้เดินออกมา ผู้เสียหายอุ้มเด็กหญิง ส. ขึ้นจากเปลและพาบุตรสาวพร้อมจำเลยกลับบ้านไป ดังนี้ ถือไม่ได้ว่าจำเลยได้จัดให้ผู้ถูกเอาตัวไปได้รับเสรีภาพก่อนศาลชั้นต้นพิพากษาตาม ป.อ. มาตรา ๓๑๖ เพราะการจัดให้ผู้ถูกเอาตัวไปได้รับเสรีภาพตามมาตราดังกล่าวนั้น จะต้องเป็นการกระทำของผู้กระทำผิดคือจำเลย หรือผู้ที่ร่วมกระทำผิดกับจำเลย กรณีนี้เป็นเรื่องผู้เสียหายตามไปพบและอุ้มเอาบุตรสาวมาเอง จำเลยมิได้กระทำการใด

ความผิดต่อเสรีภาพ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๓๖/๒๕๒๐

จำเลยกับพวกจับเด็กไปเรียกค่าไถ่ ก่อนถึงกำหนดชำระค่าไถ่จำเลยถูกจับ คนร้ายปล่อยตัวผู้ถูกจับ จำเลยได้รับโทษน้อยลงตาม ป.อ. มาตรา ๓๑๖

ตามฎีกานี้ก็หมายความว่า แม้พวกของจำเลยที่ร่วมกันกระทำความผิดเป็นผู้ปล่อย จำเลยก็ย่อมได้รับประโยชน์ตามมาตรา ๓๑๖ นี้ด้วย มาตรา ๓๑๖ เป็นเหตุในลักษณะคดี (ฎีกาที่ ๒๘๔๘/๒๕๒๗, ๒๕๗/๒๕๒๗, ๔๖๕/๒๕๒๗, ๒๒๗๗/๒๕๒๑) ปัญหาเรื่องการลดโทษตามมาตรานี้เป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย (ฎีกาที่ ๒๓๐๖-๒๓๐๗/๒๕๓๑)

การจัดให้ผู้ถูกเอาตัวไป ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยวหรือผู้ถูกกักขังได้รับเสรีภาพ ต้องกระทำก่อนศาลชั้นต้นพิพากษา โดยผู้นั้นมิได้รับอันตรายสาหัสหรือตกอยู่ในภาวะอันใกล้จะเป็นอันตรายต่อชีวิต